

NOVÁ LEVICE

Rumunská vláda škrtů a neoliberálních reforem

SVRŽENA...

Je na řadě ta česká?

**Přežije EU
rok 2012?**

strany 2-3

**Rozpočet
nezodpovědného
alchymisty**

strany 4-6

**Přímá
demokracie?**

strany 10-12

OBSAH ČÍSLA:

Přežije EU rok 2012?	2-3
Bruselský summit a české tanečky	4
Rozpočet nezodpovědného alchymisty	4-6
Stanovisko NAL k přímé volbě prezidenta	7
Za ostnatým drátem...	7
TOP09, ČSSD a velký byznys	8-9
Iluzorní krása, reálný zisk a možná smrt	9
Přímá demokracie?	10-12
Pochod proti reformám ve školství: pět minut po dvanácté	12
Druhá veřejná debata libereckého ProAltu – reformy vysokých škol	13
Stanovisko NAL k ratifikaci smlouvy ACTA	14
Antikapitalistické odpoledne s NAL	14
Drážďany se staví proti náckům (rozhovor)	15
Vysoké školy a arogance mocných	16

PŘEŽIJE EU ROK 2012?

MARTIN MIKULA

Konec roku 2011 ukázal, že Evropská unie tak, jak jsme ji dosud znali, končí. Vůdčí politikové EU chtějí využít nadcházejícího období k hlubšímu fiskálnímu sjednocení a zavedení celé škály úsporných opatření, které drasticky dopadnou na „dolních 99% Evropanů“. Již těsně před bruselskou konferencí německá kancléřka Merkelová a francouzský prezident Sarkozy svorně prohlašovali, jak Evropa prochází svou nejtěžší zkouškou a že dosud nebylo riziko rozkladu Evropy tak vysoké.

Proto nebylo překvapivé, že Merkozy, jak se pro ty dva rychle vžilo, přišli s plánem fiskální unie, navýšením takzvaného eurovalu a ještě tvrdšími úspornými opatřeními. Jejich plán počítá s kontrolou a možností zásahů do národních rozpočtů, úpravou ústav členských zemí, aby obsahovaly výši maximálního povoleného deficitu ve výši 0,5% HDP, automatickými sankcemi při překročení 3% či účast na eurovalu i od zemí, které nejsou v eurozóně.

Samozřejmě, kroky tímto směrem byly činěny již předtím, novinkou je razance, se kterou jsou prosazovány. Končí doba konsenzu, Německo a Francie nyní budou prosazovat fiskální unii a věci s ní spojené jiným způsobem. Nesouhlasíš, jsi mimo, jako to hrozí nejvíce Velké Británii. Od toho je zde „dvourychlostní Evropa“. I přes to, že nepochybně učiní všechny kroky k tomu, aby eurozóna zůstala co největší, nebude to

za každou cenu. V ohrožení je totiž nyní již celý projekt EU a přežití eura.

Krise jako „příležitost“

Říká se, že strukturální změny se nejlépe prosazují v dobách krize. Nejinak je tomu tady. Krize eurozóny, která má své počátky v řecké dluhové krizi, se ještě zostříla s vyhlídkou na nadcházející recesi – nejen evropskou, ale globální.

I proto můžeme vidět rozdíl mezi současnými opatřeními a těmi, které vlády přijaly během krize v letech 2008-9. Tehdy jsme byli svědky znárodnování bank v problémech, pomoci klíčovým sektorům průmyslu (např. šrotovné), finančních institucí bankám a dalších keynesiánských opatření. Ty měly podpořit spotřebu a nastartovat růst HDP.

Na druhou stranu výpomoc bankám, kvůli krizi nižší příjmy rozpočtů, vyšší výdaje

na nezaměstnanost atd. znamenaly masivní zadlužení států. A to již některé měly vysoké dluhy před vypuknutím krize. Na rozdíl od USA a do jisté míry Británie, které využily devalvace své měny k vyšší konkurenceschopnosti (podpora vývozu), zadlužené státy eurozóny, jako Řecko, Portugalsko, Španělsko nebo Itálie to kvůli euru udělat nemohli. Jenže s vyhlídkou na nízký či žádný hospodářský růst si mohou půjčovat jen za nesmyslně vysoké úroky (např. Řecko vydává na obsluhu celou šestinu svých příjmů). A bez nových úvěrů existují reálné vyhlídky na neschopnost splácet, tedy bankrotu.

Tato „dluhopisová krize“ má i svou druhou stranu. Banky přestávají půjčovat a hromadí zásoby. Návratnost půjček nyní nevypadá nijak dobře. Půjčky zemím již zdaleka nejsou takovou jistotou jako dřív a vyhlídky na další recesi a propad burz jim brání v nák-

upu akcií. Na začátku prosince si během jedné noci banky eurozóny vypůjčily od Evropské centrální banky přes 8 miliard eur, jen aby se udržely nad vodou. Současně pět velkých centrálních bank, v čele s USA, vyhlásilo „nouzový plán“ výpomoci bankám v přístupu k penězům. To vše naznačuje, že banky si přestaly navzájem půjčovat a reálně hrozí opakování „úvěrového zaskřípání“ (credit crunch) z doby před necelými pěti lety.

Americká investiční banka Goldman Sachs tvrdí, že tyto dvě krize zaženou většinu světa zpět do recese. Tvrdí, že minule byly spouštěčem krize hypotéky a pád významných bank fondů, nyní to bude Evropa, protože „dluhová a bankovní krize nabraly systémových rozměrů s tím, jak investoři stále více zpochybňují přežití eura a eurozóny“.

I přesto, nebo právě proto, jsou nyníjší opatření prosazovaná Merkozy zaměřena daleko dlouhodoběji a budou mít spíše opačný okamžitý efekt, recesi prohloubí. Osekávání státních výdajů, rozprodávání veřejného majetku při privatizacích budou znamenat růst nezaměstnanosti, rozklad veřejných služeb a snižování životní úrovně obyvatelstva.

Prvním důvodem je to, že vlády prostě a jednoduše na další výdaje nemají, banky po nich požadují splácení dluhů a další úvěry jsou kvůli rostoucímu riziku neschopnosti splácet a tedy státního bankrotu příliš drahé. Úsporná opatření a zvyšování daní budou využity právě k tomu, co požadují „trhy“ a banky. Přesně to měla Merkelová na mysli, když říkala, že „využijí krize k novému začátku“.

Pro vůdčí země eurozóny Německo a Francii je to klíčová otázka. Krize jsou totiž využívány nejen k prosazení strukturálních změn, ale také k přerozdělení trhů. Pokud si chtějí udržet své dominantní ekonomické i politické postavení v Evropě, musí zoufale bránit euro. Pro německý průmysl, který ke svému prosazení využívá i výhody, které mu poskytuje původní směnný kurz při přechodu na euro, by jeho pád byl krvavou ranou.

Musí však vyřešit dvě věci. Zaprvé kdo bude v nové fiskální unii? Pokud slabá země odpadne, například Řecko, nová měna se propadne, což zruinuje střední třídu, živnostníky a vlastně všechny ty, kdo měli nějaké úspory, zkolabují banky. Zadruhé jak donutit členské země navýšit tzv. euroval, který v současnosti disponuje 250 miliardami eur. Pokud by padla Itálie nebo Španělsko, tak se tato suma ani zdaleka neblíží té potřebné. Eurozóna by tak mohla být daleko menší než dosud.

Pokud by se eurozóna úplně rozpadla, znamenalo by to další nárůst soupeření mezi evropskými státy, snahy o protekcionismus a geopolitickou nestabilitu. Rozkladu největšího hospodářského prostoru

na světě by mohly využít mocnosti jako USA a Čína.

Kde je demokracie?

Dalším klíčovým aspektem celého procesu je otázka demokracie, resp. jejího deficitu. Ani jeden z politiků, kteří v Bruselu schválili zmiňovaná opatření, k tomu neměl od svých voličů mandát. Většina vlád je dokonce provádí čistě administrativně, bez schválení parlamentem. O nové fiskální politice proběhne referendum pouze v Irsku, Švédsko a Česko chtěli schválení parlamentem, nicméně i zde jsou vlády, které mají z definice většiny, které k něčemu takovému také nemají mandát.

I divadlo v podobě schválení v parlamentu nemůže nijak zastírat skutečnost, že národní rozpočty mají v budoucnu schvalovat nevolení úředníci EU. To znamená měnit daně a škrtit. A Evropský soudní dvůr má mít právo zvrátit rozhodnutí zvolených vlád. Koneckonců se můžeme podívat, jak diktát evropského a mezinárodního finančního kapitálu funguje již nyní: řecká a italská vláda byly odstraněny, ta nová italská je sice plná bankéřů, zato je v ní nula zvolených politiků.

Jako by již teď nestačilo, že volený je pouze Evropský parlament, který nemá skoro žádné pravomoci, a volby do něj jsou proslulé účastí podobnou druhému kolu voleb do českého Senátu. Klíčová rozhodnutí činí jmenovaní představitelé Evropské komise či Evropské centrální banky.

Dalším faktorem je, že plánovaná „nová Evropa“ by znamenala dominanci Německa – a řada zemí má své historické zkušenosti s takovouto nadvládou. Již nyní celá řada politiků používá protiněmeckou demagogii a nacionalistickou rétoriku. Hrozí odchodem z Evropské unie a návratem k „nezávislému“ národnímu státu. Nicméně to není cesta kupředu – takovýto krok by ještě jen zostřil ekonomické rozpory celé Evropy a výsledkem by bylo vytvoření řady států, které by mezi sebou soupeřily o větší „konkurenceschopnost“. Tedy kdo bude více škrtat a vytvoří lepší podmínky pro zaměstnavatele. To pro pracující vskutku není řešením.

Kudy kupředu?

Jak ale z celé situace ven? Jak fiskální unie, tak úplný rozpad EU na národní státy by znamenal pokračující škrtky a útoky na postavení drtivé většiny společnosti v zájmu „trhů“, tedy bank a korporací. Levice musí hledat alternativu jinde.

První prioritou je postavit se plánu Merkelové a Sarkozyho na fiskální unii a kontrolu státních rozpočtů ze strany bankéřů. Proto by jedním z ústředních požadavků mělo být ve všech zemích referendum o tom, zda tato opatření budou provedena či nikoli. Nechtě se o věcech, které budou mít dopad na všechny občany, rozhodne

na základě co nejširší a nejdemokratičtější diskuse. Státní rozpočty by neměly být předkládány ke schválení nevolným eurokratům, ale všem lidem.

Demokratickému deficitu, „rozpočtové kázní“, tedy škrtům, úsporným opatřením, podkopování pracovní jistoty a práv, útokům na zdravotnictví, školství a další oblasti, čelíme všichni v Evropě bez rozdílu. Naši vládcové se pravidelně setkávají, aby své kroky koordinovali. Pokud je chceme zastavit, musíme to dělat i my. Diskutovat nejen naši společnou obranu, koordinaci akcí, sdílet své zkušenosti, abychom zbytečně nedělali stejné chyby, ale i debatovat o tom, jakou Evropu skutečně chceme a na jakých základech by měla stát.

Samozřejmě, situace v různých zemích není zcela stejná. Protivládní hnutí, odbory či radikální levice mají různou sílu, možnosti i schopnosti, od organizování několikatisícových demonstrací až po generální stávky. Ale čelíme stejnému protivníkovi a společnými silami, spoluprací a solidaritou, jej můžeme porazit.

Nyní není levice jednotná a hledá odpovědi na zásadní otázky. Část evropské radikální levice např. dokonce souhlasí s finanční výpomocí Řecku, nehledě na podmínky, které jsou s ní spojeny. Další, zcela správně, se domnívá, že řešením by byl bankrot zadlužených zemí, zrušení dluhu či odmítnutí jeho splácení (jak se tomu stalo na Islandu) a zrušení úsporných opatření.

Od 2. světové války nečelili pracující v Evropě podobné situaci. Organizace našeho hnutí, levicové strany a odbory, na ni nejsou připraveny. I proto vznikají v Evropě nová hnutí, například to okupační, nové místní výbory proti škrtům či za ochranu veřejného zdravotnictví. Abychom se byli schopni drtivým útokům postavit, musí dojít k radikální změně v tom, jakým způsobem jsme se poslední desítky let organizovali, jaké byly metody našeho boje a jeho cíle.

Rozvoj kapitalismu a jeho protikladů udělal z národních států překážku a vynutil si vytvoření většího hospodářského prostoru. V Evropě se však nepodařilo vytvořit jednotný kapitál – stále jde o národní vládnoucí třídy, které mezi sebou soupeří. Proto proces evropské integrace nikdy nemohou dokončit.

Pracující ovšem na tomto bratrovražedném konkurenčním boji zájem mít nemohou. Naopak, můžeme vybojovat skutečně demokratickou a spravedlivou Evropu, evropskou socialistickou federaci, postavenou na radách a orgánech, které vzniknou v boji proti škrtům a úsporným opatřením.

Bruselský summit a české tanečky

MARTIN MIKULA

Čeští představitelé na prosincovém summitu o fiskální unii mluvili o schválení parlamentem. Po lednovém bruselském summitu a debatě o paktu rozpočtové kázně náhle změnil kurz, mluví o jeho nevýhodnosti pro ČR a jako zapřisáhlý nepřítel přímé demokracie překvapil i prohlášeními o referendu. Okamžitě sklídl ostrou kritiku ze strany TOP 09.

Samozřejmě, že Nečas okamžitě couvnul. Na referendu netrvá a Česko by se mohlo k unijnímu paktu přidat se „skřípěním zubů“.

Nepodepsání smlouvy by znamenalo nemožnost vstupu do eurozóny, ke kterému se ČR zavázala při vstupu do EU. Ale přijetí eura není nyní na pořadu, tak proč ten velký humbuk, který překvapil skoro všechny evropské představitele a přilil olej do ohně na domácí scéně?

V případě Velké Británie je odmítnutí pochopitelné. Britská vláda jedná v zájmu londýnské City, jednoho z největších finančních center světa. Plánovaná „nová Evropa“ plánuje regulaci finančních toků, zdanění a další restriktce. Ale co ČR?

Většina tuzemské ekonomiky je ovládaná zahraničním kapitálem, většina domácím kapitálem vlastněných podniků je buď na

tom zahraničním závislá jako odběratelé nebo je orientovaná na vývoz, opět převážně do EU.

Nicméně i přesto má domácí kapitál své politické zastoupení, a to převážně v ODS. Různí kmotři, firmy závislé na obecních a státních zakázkách, zprostředkovaných nejružnějšími „losovačkami“ či přes pochybná výběrová řízení (anebo zcela bez nich), právě zde nacházejí své páky. Schwarzenberg v této souvislosti mluvil o „národněsocialistickém křídle ODS“.

TOP 09 se na druhou stranu zcela jasně orientuje na zahraniční kapitál, a to nejen svou rétorikou, ale i reformami navrhovanými a prosazovanými jejími ministry. I proto by ráda přijetí eura v co nejkratší možné době, zatímco ODS usiluje o co nejdelší odklad.

Přijímání eura nicméně není v tomto okamžiku na pořadu dne – jen politický sebevrah by v době, kdy se vede boj o samotné přežití eurozóny, položil tuto otázku bezprostředně na stůl.

Ale lidé, se ptají, tak zkusím odpovědět (jde o čistě osobní názor). Co mluví pro euro? Díky euru se podařilo stabilizovat směnné kurzy v Evropě. Slabá národní měna se může

snadno stát terčem spekulantů, v minulosti se takto podařilo sestřelit britskou libru, brazilský real či ruský rubl – koruna by byla daleko snazším terčem. Člověk při každé cestě přes hranice nemusí platit poplatky za výměnu bankám a dalším vekslákům.

Co mluví proti? Euro je nástrojem zejména německého velkého kapitálu k upevnění a rozšíření svého dominantního postavení v Evropě. Směnné kurzy při vzniku zcela jasně zvýhodnily německé podniky a jejich vývoz.

Že by přijetí eura znamenalo ztrátu suverenity ČR? Nezávislost je iluzí. Česká národní banka kopíruje monetární politiku Evropské centrální banky. Kurz koruny stojí a padá s vývojem eura. Česká ekonomika je natolik svázaná s německou, potažmo evropskou, že tomu ani jinak být nemůže.

Proto se v souboji euro versus koruna na žádnou stranu nepostavím, vybíral bych mezi evropským velkokapitálem a tím domácím. Koneckonců peníze jsou „jen“ univerzálním prostředkem směny a stojí a padají s lidskou prací a jejími výrobky, bez ohledu na to, zda máme na rubu stovky Merkelovou nebo Klause.

Rozpočet nezodpovědného alchymisty

VLADIMÍR TROJAN

Psal se rok 2008. U vesla se za pomoci zkorumpovaných přeběhlíků držela Topolánkova vláda a právě prováděla tzv. „reformu veřejných financí“. Za ní, „měnovou disciplínu“ a „opatrný neoliberalismus“ získal tehdejší ministr financí Kalousek druhořadou cenu za nejlepšího ministra financí rozvíjejících se zemí.

Kalouskovi při udílení bankéřského a lobbistického vyznamenání hrálo také do karet, jak dokázal z roku na rok zázračně „snížit“ deficit státního rozpočtu na 19 miliard Kč díky cca. 60 miliardám převzatých z rezervních fondů ministerstev, zděděných po „rozhazovačných“ vládách ČSSD. Nafouknut sebevědomím se záhy náš nejlepší ministr pustil do konstrukce rozpočtu na rok 2009. Nedbal na varování opozice či odborů, že světová ekonomická krize se dotkne i ČR, naopak je ještě označoval za šíření poplašné zprávy.

Aby se zalíbil voličům (kteří vládním stranám v tehdejších krajských a senátních volbách beztak nasazují červenou kartu), sestavil nakonec rozpočet založený na nevídaně optimistických číslech – jeho deficit má v roce 2009 činit 38 mld. Kč při růstu HDP ve výši 4,7 %.

Známy friedmanovský odpůrce keynesiánských stimulů tak paradoxně vytvořil jedno z nejvelkorysejších stimulací ekonomiky po roce 89 (po Klausových „vyrovnaných rozpočtech“ z krizových let 1997-8), byť čistě na úrovni lživé slibotechny.

Tím, že rozpočet byl sestaven na skoro pětiprocentním ekonomickém růstu, tak

Kalousek napumpoval do země zhruba 200 miliard, navyšující spotřebu vládních institucí a nutící třeba zdravotní pojišťovny si na základě Kalouskem predikovaných čísel navyšovat své příjmy a výdaje.

Jenže ty miliardy ve skutečnosti nebyly podloženy žádným reálným růstem. Růst HDP v tomto roce sice skutečně dosáhl 5 %, akorát se záporným znaménkem. Skutečný deficit narostl na astronomických 192,4 mld. Kč, při odečtení tehdy zcela vyplývaných rozpočtových rezerv dokonce 224,5 mld. Kč.

Dostihla nás tak ekonomická krize, jež nám podle Kalouska či Topolánka vůbec „nehrozila“, nicméně hlavním viníkem defi-

citu není ona, nýbrž Topolánkova a Kalouskova vláda se svými populistickými dárečky majetným vrstvám v podobě rovné daně, snižování daně z příjmu právnických osob nebo zastropování pojistného, které kromě výrazných výpadků ve státním rozpočtu nic nepřináší. Zhruba 83 % deficitu tak jde výhradně na vrub rozhodnutí vlády.

Uběhlo pár let a dějiny se nám prakticky opakují. Je rok 2011 a opět nám zde vládne ODS s Kalouskem, tentokrát v koalici s Bártovou sektou s názvem Věci veřejné. Kalousek znovu získává cenu za nejlepšího ministra rozvíjejících se zemí a znovu sestavuje ambiciózní státní rozpočet, který

má prokázat jeho „světové renomé“ strážce státní pokladny, vedoucího nás z dluhové pasti k neoliberalní prosperitě.

Plánovaný deficit na rok 2012 má činit 105 mld. při 2,3 % růstu HDP. Situace však došla tak daleko, že už ani sám Kalousek nevěří, že ekonomika poroste v takové výši. Nyní růst odhaduje mezi 1 % až po záporný růst -1 %, což by znamenalo propad příjmů státního rozpočtu o 30-50 mld. To jsou zcela realistické odhady, až na to, že státní rozpočet vládní koalice protlačila právě na onom ne-realistickém růstu 2,3 %.

Navíc musíme vzít v potaz, že tento růst HDP se počítá ve stálých cenách, které však pro státní rozpočet nemají valný význam. Pro státní rozpočet je důležitý růst HDP zahrnující i růst cen – tedy v běžných cenách.

Zde platí, že pokud bude přírůstek HDP kupř. 150 mld., tak pouze třetina bude zahrnuta v příjmech státního rozpočtu. Deflátor zachycující rozdíl růstu HDP v běžných a stálých cenách, je již dlouhodobě záporný, ovšem vláda naivně prognózuje jeho kladnou úroveň...

Na jakých příjmech je rozpočet na tento rok postaven?

Kalousek již neměl k dispozici své oblíbené rezervní fondy, které v minulých letech vydojil téměř na nulu. Musel tedy provést jinačí triky. Jedním z poměrně výrazných příjmů státního rozpočtu budou letos dividendy ČEZu.

Kdo by si ještě nezavzpomínal, jak pravíkové strany před volbami 2010 vytýkaly ČSSD, že chce dividendy ČEZu „prožrat“ na jistě pochybných 13. důchodech. Co nakonec samy učinily? Jejich vláda vzala celkem 17 miliard právě z dividend ČEZu, zapojila je do bilance důchodového účtu, čímž snížila jak jeho deficit, tak deficit státního rozpočtu celkově. Na něco takového si předchodí vlády dosud netroufily.

Zde vyplavala na povrch jedna z nepřehledných množství kalousko-nečasovských lží. Právce původně slibovala, že dividendy ČEZu použije případně jen na důchodovou reformu, nikoliv na jejich prožrání ve státním rozpočtu. Ale skutek utek. Bez tohoto velmi netransparentního účetního kroku by deficit státního rozpočtu činil 122 mld. Připomeňme, že nešťastný „13. důchod“ ČSSD měl celkově stát pouhých 6 mld....

Jednou z mediálně nejsledovanějších kauz okolo rozpočtu je navýšení spodní sazby DPH z 10 na 14 %. To má tento rok do státní pokladny přinést zhruba 22 mld.

Zde vidíme další nehoráznou kalousko-nečasovskou lež: vláda původně jako u dividend ČEZu slibovala, že příjmy z DPH nebudou rozhodně prožrány, nýbrž že každá koruna z nich půjde výhradně na důchodovou reformu.

Fakta? Výnosy z DPH na tento rok budou kompletně rozpuštěny v běžných příjmech státního rozpočtu, budou tedy prožrány. Pro občany to vše neznamena už vůbec nic příznivého. Od 1. 1. 2012 má ČR díky zvýšení spodní sazby DPH vůbec nejvyšší zdanění potravin v Evropě. Dokonce i v Dánsku s jejich jakoby jednotnou sazbou DPH existuje spousta výjimek na citlivé položky, na které se DPH neuvaluje.

Zdražování

Provládní média nás dnes uklidňují, že „k žádnému skokovému nárůstu cen přece nedochází“. Nedochází, protože obchodníci přistoupili na zdražení často už s několikaměsíčním předstihem. Především potraviny se mezitím staly úplným tahounem růstu cen.

Podle výzkumu Českého zemědělského svazu celkem 9 z 15-ti sledovaných druhů potravin již v září 2011 překročilo úroveň 2,8 % meziročního růstu inflace, z toho některé potraviny dost výrazně (mouka o 30,8 %, cukr o 38,1 %, bílé pečivo o 44,5 %).

Ty potraviny, které se zásadněji nezdraží, budou výrobci samozřejmě řešit osvědčeným trikem – šetřením na surovinách a navyšování míry náhražek. Jestliže už dnes máme potraviny dražší i mizernější než naši západní sousedé, situace se bude do budoucna ještě zhoršovat. Zcela přirozeně se navýší též „nákupní emigrace“ směrem do Německa, což se negativně projeví v příjmech z DPH do státního rozpočtu.

Kromě potravin se už s předstihem prodražily například služby Českých drah, další výrazné zdražování (energií, vodného, stočného apod.) nás teprve čeká. Nemusíme dodávat, že to vše má obrovský dopad na peněženky a úspory našich občanů a vede k omezení jejich spotřeby a růstu HDP současně.

V době, kdy zadlužení domácností stoupl na alarmujících 1,108 bilionu Kč (za uplynulý rok o téměř 58 mld.), jsou tak jakékoliv další zásahy do jejich kapes nejen hyenismem, ale i ekonomicky naprosto neodpovědné.

A to ještě nemluví o tom, že pohyby v DPH se projeví i v oblasti veřejných služeb, jako je zdravotnictví a školství. Konkrétně ve zdravotnictví se v důsledku zdražení energií či léků prohloubí současný schodek až na dvojnásobek. Až tohle Heger a spol. začnou napravovat dalším „nutným“ navyšováním spolučasti pacienta, nedivme se.

Změny sazeb DPH do mínusu

Bude současně vtipné i tragické sledovat, jak to dopadne se sjednocováním obou sazeb DPH příští rok. I kdyby výnosy z DPH tentokrát směřovaly na nešťastnou

důchodovou reformu, peníze nakonec k dispozici nebudou.

Spodní sazba DPH se sice zvýší ze 14 na 17,5 %, což by mělo přinést cca. 21 mld., současně ale klesne základní sazba z 20 na 17,5 %, což bude znamenat výpadek ve státním rozpočtu zhruba ve výši 23 mld. Celkový výnos ze sjednocení sazeb tak může být příští rok dokonce i záporný!

Drábkův důchodový tunel byl přitom již vloni schválen a za rok už způsobí výpadek v důchodovém účtu ve výši několika desítek miliard. Je třeba se „těšit“ na to, jak bude tento vláda problém řešit. Že by dalšími „nutnými škrty“?

Škrty, škrty, škrty

To, že rozpočet na letošní rok není vystavěn na žádném prorůstovém principu (samozřejmě s výjimkou predikovaného růstu na iluzorních 2,5 % HDP), není nic překvapivého. Jak už na počátku existence této prašivé vlády pregnantně řekl její předseda, ministři se zможou jen na „tupé škrtní“, zatímco jejich intelektuální výkon je roven nule.

Proto se například (dle slov patrona tunelářů z Hradu) „nejlepší ministr školství“ Dobeš rozhodl odebrat veřejným vysokým školám přes 1 miliardu korun.

To je důkaz skutečně prozíravého budování znalostní ekonomiky u nás, když ještě připočteme perfektní čerpání evropských peněz určených pro školství (viz dále), plánované zadlužování generací studentů v podobě školného nebo zmíněné nemalé náklady, které se dotknou školství při sjednocení DPH. Vláda skvěle investuje do budoucna i při výdajích na vědu, výzkum a inovace, které se mají oproti roku 2011 snížit o 3,4 %...

Stlačování spotřeby domácností

Právce často tvrdošijně odmítá argumenty, že spotřeba táhne naši ekonomiku, když prý 80 % našeho HDP tvoří export. Jde o další kalousko-nečasovskou lež, neboť do objemu HDP se započítává jen celkové saldo zahraničního obchodu, nikoliv objem exportu. V roce 2010 výsledná bilance činila ani ne 5 % celkového objemu HDP. O 80 % tedy nelze hovořit.

Naopak spotřeba domácností tvoří celou polovinu HDP a je tedy samotným motorem růstu ekonomiky. Restriktivní politika vlády však činí vše pro to, aby byla spotřeba a tím i samotné hospodářství neustále utlumováno.

Je také směšné, že ve státním rozpočtu se letos počítá s růstem soukromé spotřeby ve výši 2 %, což má být několikanásobně víc než vloni, kdy její růst činil pouze 0,5 %. Netřeba dodávat, že i tento predikovaný růst je naprostou utopií.

Útlum investic

Obdobnou formou se kašle i na investice, jejichž podíl na veřejných výdajích dnes činí pouze 10 %, zatímco před 10 lety dosahoval ještě 30 %. Je nutno připomenout, že opomíjením nutných investic v dopravě, školství či zemědělství se nám pouze vrší tzv. skryté zadlužení.

Stejně bude v budoucnu nutné tyto investice provést, akorát tehdy budou mnohem nákladnější. Přesto podle propočtů Ministerstva financí má růst investic letos být dvakrát vyšší než vloni, což je v situaci, kdy např. loňské stavebnictví bylo asi o desetinu pod úroveň roku 2010, zase jen další utopický nesmysl.

Místo toho nás čeká další propouštění státních zaměstnanců, jejichž počet má být snížen celkově o 6000 osob, což pochopitelně ještě víc sníží kvalitu veřejných služeb.

Pravičáci často brojí proti „přebujelé byrokracii“ si snad ani nechtějí uvědomit, že pokud kupř. ministerstva propustí některé své zaměstnance a převedou jejich agendu na soukromé firmy, tak se dosavadní práce ještě násobně prodraží. Prostor pro rušení zbytečných úřadů jistě je, ale tento postup se nesmí provádět nekoncepčním plošným způsobem.

Vloni to díky Ústavnímu soudu neprošlo, letos už ano – stavební spoření bude výrazně osekáno, jeho státní podpora klesne z 15 na 10 %, navíc na připsané úroky bude uvalena 15 % daň z příjmu, zatímco účelové vázání stavebního spoření pouze na bydlení, které by ještě jakousi logiku mělo, ve sněmovně nakonec neprošlo.

Vláda “rozdává”

Ale pozor, vláda bude dokonce občanům i „rozdávat“! Slevy na dítě se mají zvýšit o 150 Kč, životní minimum má narůst z 3 120 na 3 410 Kč a existenční minimum z 2 020 na 2 200 Kč.

Jde pochopitelně o naprosto nedostatečné kompenzace vládního zdražování, které odráží jen nárůst z minulých let. Správně by měly být o 3 až 4 procentní body vyšší, aby plně reagovaly na současný nárůst cen.

Obdobně důchody byly pro tento rok valorizovány mnohem méně, než samotná vláda avizovala. Procentní výměra se zvýšila o 1,6 %, při čemž ještě nedávno Drábekovo ministerstvo hovořilo o růstu 2,5 %...

Loňský rozpočet a evropské fondy

V souvislosti s tím, jaká jsou očekávání od plnění rozpočtu na tento rok, je na místě se zastavit také nad tím, jak dopadl ten loňský.

Kalousek opět zůstal svůj a pochválil se, jak se deficit v minulém roce snížil na 124,5 mld. Kč (3,7 % HDP). Šlo ovšem jen o deficit veřejných financí, měřeným v metodice ESA 95, do něhož se vůbec nezahrnuje bilance

čerpání z médií dnes tolik probíraných evropských fondů. O plnění deficitu s „rezervou“ tak Kalousek vůbec nemůže hovořit.

Navíc deficit veřejných financí zahrnuje i výsledky hospodaření zdravotních pojišťoven, měst či krajů, ovládaných ČSSD, které v loňském roce podle informací Kalouskova ministerstva poprvé za dobu své existence snížily své zadlužení, konkrétně o 8,4 %. A to Kalouskova zásluha opravdu není, zvláště když se podíváme, jak se Ministerstvo financí ke krajům dnes chová...

Kalousek opět coby ministr vrcholně selhal, když se mu nepodařilo dodržet plánovaný deficit na loňský rok. Ten byl o 7,8 mld. překročen. Na vině jsou dotace z EU, které nebyly vyplaceny kvůli možnému korupci. Jedná se celkem o 4 operační programy, které způsobily výpadek příjmů 12,8 mld. Kč.

Není pravda, že by se o těchto problémech dosud nevědělo. Podle serveru Aktuálně.cz Evropská komise označila už v dubnu 2011 pět českých operačních programů jako „rizikové“. Reakce vlády? Žádná.

Je neuvěřitelné slyšet dnes kritiku Dobeše od představitelů TOP 09, jejichž člen Vitula sám kdysi současný problém vyeskaloval. Mlčet by měl i sám Kalousek, jehož ministerstvo bylo v závěru loňského roku kritizováno Nejvyšším kontrolním úřadem za neukázněné hospodaření s prostředky z Evropského hospodářského prostoru a Norska. Zkrátka na vině je celá vláda ODS-TOP 09-VV.

Je tedy proto naprosto absurdní, pokud Nečas a spol. na letošek očekávají zcela rekordní příliv dotací z fondů EU ve výši 100 mld. Kč, který byl vloni nižší o 42 miliard...

Rozpočet na rok 2012 je obdobně jako předchozí rozpočty sestavované Bakalovými hošíky naprosto nerealistický, protirůstový, asociální, zkrátka špatný. A je ještě horší, když ho zasadíme do kontextu Drábkových sociálních experimentů, které začaly působit od prvního ledna. Nabízí se otázka, jakou alternativu by k němu prosadila radikální levice?

Alternativa

Předně - v dlouhodobější fázi by bylo nutné kompletně přebudovat současný socioekonomický systém, založený na bohatnutí menšiny a šikanování vykořisťované většiny, v model samosprávného hospodaření a kontroly na všech úrovních společnosti, jenž by definitivně znemožnil jakékoli plýtvání a zadlužování ve prospěch velkého kapitálu.

V krátkodobé fázi je možné najít spoustu pozitivních opatření, která by kapitalistický systém sice nevyhlídila, ale aspoň by dočasně jeho současný stav zlepšila ve prospěch dolních deseti milionů.

Některá z nich bere v potaz už i Kalouskovo ministerstvo – progresivní daně z příjmů fyzických i právnických osob, zrušení stropů pojistného a dalších nesmyslných úlev, navýšení majetkových daní (v rámci spravedlnosti ovšem i zde by bylo nutné jejich pro-

gresivní stupňování), protikorupční recepty typu majetkových přiznání, promyšlené investování do tvorby nových pracovních míst při paralelně nutné promyšlené podpoře koupěschopnosti obyvatel, atd.

V rámci diskuze o „stabilizaci veřejných rozpočtů“ díky současnému neoliberálnímu diskurzu zcela zapadá jeden zásadní fakt. Uvědomme si, že deficity, které nás tolik trápí, jsou z drtivé části zapříčiněny daňovým populismem Topolánkovy vlády.

Zatímco v roce 2007 činilo strukturální saldo 2 %, o rok později se už v důsledku zavedení Topolánkova batohu zdvojnásobil a i přes nejrůznější tupé škrty a Janotovy balíčky se ho dosud snížit na úroveň roku 2007 nepodařilo.

Každoročně díky Topolánkovi a Kalouskovi ztrácíme na příjmech státního rozpočtu minimálně 80 mld. (v přepočtu do veřejných financí dokonce 120 mld.), takže je jasné, že jednou z nejzásadnějších priorit bude zatočit se současným neudržitelným daňovým systémem. Kdybychom samotnou složenou daňovou kvótu (která letos poklesne na 35 %) dostaly na úroveň průměru EU (39,3 %), neměli bychom s deficitem státního rozpočtu žádný problém.

Další kapitolou samou o sobě jsou OSVČ, tvořící 22 % pracovní síly, ale na dani z příjmu fyzických osob odvádějící ani ne 3 %. V loňském roce zaplatili „živnostníci“ (ve skutečnosti často normální zaměstnanci) úplně nejméně v novodobé historii, kolem 1 mld. Kč. Aby ne, když jim některé finanční úřady na bonusech dnes často víc vyplatí, než co celkově vyberou.

Zde je třeba se Kalouska výjimečně zastat, neboť se tento problém pokoušel prostřednictvím snížení výdajových paušálů nějak řešit, nicméně modří koalicionci mu to zadrželi. V jejich logice přece platí, že OSVČ = podnikatel = náš soudruh kapitalista.

Je pravdou, že skutečné živnostníky (podnikající na vlastní pěst bez námezdní pracovní síly) dnes i s ohledem na dominanci nadnárodního kapitálu ohrožovat dalšími překážkami nelze, proto by kroky proti zneužívání OSVČ musely probíhat diferencovaně.

Poslední otázka by se měla týkat šetření neboli škrty. Prováděla by je i radikální levice? Nepochybně ano. A to kdykoliv, nejen v době krize, ale i v době konjunktury.

Nemohlo by se ale jednat o tupé plošné kalouskovské škrty, ale o podrobný audit všech složek státního rozpočtu a jejich následnou racionalizaci. Aby se ale vytvořily podmínky pro takovéto opravdu rozumné a strategické šetření při zachování rozumného investování do budoucna, jeden „tupý škrť“ se v současnosti přece jen provést musí. A tím je odstranění Nečasobárto-kalouskovské hrůzovlády. ■

Stanovisko NAL k přímé volbě prezidenta

V souvislosti s přijímáním přímé volby prezidenta Parlamentem České republiky přináší Nová antikapitalistická levice tyto teze, které vyjadřují její postoj:

1. Odmítáme široce sdílený názor, že funkce prezidenta České republiky je čistě ceremoniální a tudíž příliš není důležitá, kdo takovou funkci získá. Naopak, prezident je vrchním velitelem ozbrojených sil ČR, jmenuje guvernéra České národní banky, což mu dává přímý vliv na měnovou politiku státu, a hraje významnou roli v sestavování vlády, stejně jako může vetovat zákony přijaté parlamentem a přinejmenším tak oddalovat jejich platnost.

2. Odmítáme myšlenku, že lze zvolit prezidenta, který bude stejně reprezentovat každého občana České republiky. Česká společnost, tak jako každá moderní kapitalistická společnost, je hluboce sociálně rozdělena a různé vrstvy společnosti mají různé, a mnohdy naprosto protichůdné

zájmy. Dosavadní dva prezidenti České republiky reprezentovali zájmy politických a zejména ekonomických elit, jak českého, tak globálního velkého byznysu, nikoliv zájmy drtivé většiny občanů.

3. Podporujeme myšlenku postavení levicového kandidáta na prezidenta, který by měl mít také podporu odborů. Tento kandidát či kandidátka musí jednoznačně přislíbit: a) že bude na základě svých pravomocí bránit pokračování jakýchkoliv neoliberalních reforem prosazovaných vládou; b) že odmítne účast České republiky na jakýchkoliv vojenských akcích v zahraničí a přítomnost jakýchkoliv cizích vojsk v ČR, nebude-li odsouhlasena všeobecným referendem; c) že bude blokovat jakékoliv pokusy vlády či úřadů o omezování demokracie, svobod, občanských i sociálních práv v České republice.

4. Jsme připraveni zahájit dialog s dalšími opozičními levicovými skupinami a protivládními hnutími o výběru takového kandidáta či kandidátky tak, aby se jednalo o kandidáta společného a aby se netříštili naše kampaně v prezidentských volbách.

5. Navrhujeme, aby následně byla zahájena kampaň směřovaná k současným levicovým parlamentním stranám – tj. ČSSD

a KSČM – s cílem, aby se tento kandidát stal také jejich oficiálním kandidátem na prezidenta. Nemůžeme spoléhat na to, že tyto strany navrhnou levicového kandidáta samy od sebe, jelikož v minulosti již opakovaně navrhly či jejich poslanci hlasovali pro pravicové kandidáty (Sokol, Švejnar, Klaus, Bobošíková).

6. Tato kampaň může být vedena formou dialogu, tedy zahrnovat psaní e-mailů, dopisů, telefonáty, facebookové vzkazy všech organizačním článkům těchto stran či vystoupení na akcích těchto stran. Při vážné hrozbě, že podpoří pravicového kandidáta či některou z tzv. podnikatelských osobností, může nabýt formu přímých protestů před sídly těchto stran.

7. Zavazujeme se, že pokud bude takový společný kandidát takto odsouhlasen a prosazen, zapojíme se aktivně do volební kampaně za tohoto kandidáta společně s dalšími levicovými proudy v České republice.

8. Uvítáme, když se k tomuto postoji NAL připojí také další levicově orientované součásti protivládního hnutí: Iniciativa ProAlt, Spojenectví práce a solidarity, Iniciativa za demisi vlády, Hnutí za přímou demokracii, Fórum alternativ a další.

Za ostnatým drátem...

JIŘÍ SVOBODA

Severočeské muzeum v Liberci připravilo novou výstavu mapující nacistické koncentrační tábory na území Čech, Moravy a Slezka. V malé výstavní síni čeká návštěvníka exkurze „Za ostnatý drát“, tedy do tragické doby nacistického režimu, jehož bestialita se projevila i ve využívání otročké práce lidí uvězněných v koncentračních táborech.

Pochopení historie fašismu a nacismu je životně důležité pro boj proti veškerým jejich současným projevům, jichž je v dnešní době žel čím dál tím více. Naše organizace se aktivně účastní všech antifašistických aktivit jako i kulturního života, a tak jsme s radostí využili příležitosti rozšířit si obzory a vyrazili jsme na výstavu.

Na dvacítce textových panelů a několika vitrínách se návštěvník může seznámit s historií vzniku a fungování koncentračních táborů (KT) na našem území. Hned na prvním panelu je definován samotný účel fungování koncentračních táborů, které byly budovány nejen kvůli „prostému“ zadržování politických oponentů, ale hlavně s úmyslem využívání otročké práce vězňů.

Prvním prototypovým KT byl Sachsenhausen, který původně sloužil pro věznění komunistů, odborářů a sociálních demokratů. Tisíce lidí uvězněných kvůli své politické činnosti záhy nedobrovolně doplnili další, které nacistický režim pronásledoval pro jejich rasovou a etnickou příslušnost.

Počet vězněných záhy stoupl na statisíce a nacisté pro všechny připravovali jediný osud a to smrt. Ovšem příznačným rysem

nacistické zvěle byl záměr maximálně využít před smrtí práci uvězněných lidí. A to byl původní účel budování KT.

V počtech od jednotlivců po tisíce byli vězni posíláni do průmyslových závodů, kde otročili pro zisky kapitalistických vlastníků továren. Pojem otrok je více než na místě, vězni pracovali do úmru, za což se jim dostalo odměny ve formě častého bití, týrání a hladovění. Když vězeň umřel, byl nahrazen dalším.

Zisky, které tito nedobrovolní pracovníci vytvořili, byly obrovské. O tak brutálně levné pracovní síle se doposud kapitalistům jen snilo. Neváhali ani okamžik a s nadšením toho využívali. Jen minimum z nich se snažilo „svým“ vězňům nějak pomoci. Na výstavě je zmíněn Oskar Schindler z pobočky KT Gross-Rosen v Brněnci, který tvořil čestnou výjimku (jinak ale značně kontroverzní jakožto člen Henleinovy SdP od roku 1935, později člen NSDAP, pracovník nacistické rozvědky Abwehr, arizátor krakovské továrny na smaltované výrobky a kapitalistický provozovatel továrny pracující pro říšský válečný průmysl). Spíše jsou zaznamenány případy,

kdy se obyčejní pracovníci v továrnách snažili vězňům pomoci a ulehčit jim v jejich trýzni.

Celá výstava se nese hlavně v místopisném zpracování KT na našem území. Na jednotlivých tabulích jsou popsány konkrétní KT, počty vězňů a podmínky, které museli snášet. Dále je tam zmínka o tom, jak to na místě, kde KT stály, vypadá dnes.

Zajímavé je, že samotný účel výstavby KT je zmíněn jen v jedné větě na prvním panelu a není dále rozvíjen, avšak postava dobráckého Oskara Schindlera je popsána poměrně detailně. Ač nijak neupozadují jeho zásluhy na pomoci konkrétním lidem, autor výstavy patrně nedomyšlí celou bestiální logiku výstavby KT. Zkrátka si nepoložil prastarou otázku Qui bono? Tedy v čí prospěch?

Dovolím si zde ještě jednu poznámku na závěr. Nedostatek prostředků byl na výstavě skutečně znát, a i přes snahu organizátorů bylo vidět, že v současné době jdou finance spíše do neprůhledných obchodů než na kulturu a vzdělání. Skromné podmínky výstavy nedovolovaly rozvést téma do plných detailů, avšak my jsme byli rádi i za malou poučnou cestu do historie, která nám dala spoustu námětů k diskusím.

TOP09, ČSSD a velký byznys

PAVEL MLADÝ

Poslední dobou se v médiích i na internetu šíří spekulace o možné příští koalici TOP 09 a ČSSD. Pravicoví komentátoři a blogaři dávají průchod svým hysterickým záchvatům, zatímco příznivci sociální demokracie tomu kolektivně odmítají věřit. Odložme tedy tyto emocionální hlediska a podívejme se strážlivě, jaká je pravděpodobnost takové koalice.

Kdo se nepoučí z historie, je odsouzen k opakování jejích chyb, říká staré pořekadlo. Historie českých vlád s účastí ČSSD je nedávná a řada čtenářů tohoto článku si ji může snadno vybavit, stačí jen chtít. Společnost a její politika je komplexní záležitost plná rozličných vlivů, přesto některé z těchto vlivů jsou zásadnější než jiné. A pro základní pochopení je nutná určitá redukce na nejpodstatnější jevy.

ČSSD vládla v České republice po dvě volební období – v letech 1998-2002 a 2002-2006. Naopak v letech 2006 a 2010 sociální demokraté fakticky volby prohráli v tom smyslu, že se nedostali do vlády. Vládní angažmá a zejména jejich začátek vždy kolidoval se zásadními otázkami dalšího směřování českého kapitalismu.

Dva směry české pravice

Česká pravice v tomto období nebyla nikdy sjednocena. Toto rozdělení pravice není jen otázkou ideologie. Celá pravice se shodne, že „na prostý lid je třeba přísnost“. Dva hlavní proudy v české pravici reflektují dvě základní skupiny uvnitř českého kapitalismu.

Na jedné straně je tu silný zahraniční kapitál, zejména ten evropský, a český kapitál na něj ekonomicky napojený. Tato sekce kapitálu si přeje co největší integraci ČR do EU, omezení určitých forem korupce (dalo by se to nazvat evropskou standardizací korupčního jednání) a téměř totální napojení české ekonomiky na ekonomiky tahounů EU a eurozóny, zejména Německo, si nemůže vynachvátit. Pracovně je nazvěme eurooptimisty.

Na druhé straně je tu ta sekce kapitálu, která je naopak evropskou konkurencí ohrožována, často je závislá na „nestandardních“ formách korupce, Evropskou unii chápe jako cizího hegemonu, který nám vnucuje „bruselský socialismus“, jak chápe vyšší úroveň sociálních práv v klíčových zemích EU oproti ČR. Pracovně je nazvěme euroskeptiky.

Tyto dvě sekce kapitálu, a následně jejich politické reprezentace, se střídavě vzájemně sblíží a opět vzdalují dle konkrétní situace na bojišti – podle toho, jaké politické či ekonomické otázky mají prioritu.

Kapitola 1: Zemanova vláda

Roky 1996-98 představovaly jeden z největších konfliktů mezi eurooptimisty

a euroskeptiky (jakkoliv v té době se tyto termíny ještě ani nepoužívaly). Bylo to období vrcholného „bankovního socialismu“, jak říkali jeho pravicoví kritici. Řada velkých podniků, tehdy již zprivatizovaných či částečně zprivatizovaných padla, v zásadě přežívala díky úvěrům od polostátních bank. Docházelo k jejich ohromnému tunelování. Z vlastníků těchto z hlediska kapitalismu neproduktivních podniků a managementů polostátních bank se vytvořila korupční síť, která vedla ke spirále nedobytných dluhů.

Eurooptimisté, kteří zřejmě vznik tohoto systému v první polovině 90. let chápali jako určitou nutnou daň za obnovu kapitalismu, již nebyli ochotni jej nadále tolerovat. Kapitalismus byl obnoven a tento korupční systém pro ně představoval překážku.

V politické rovině to vedlo k tzv. Sarajevskému atentátu na Klause, následnému rozštěpení ODS a vzniku Unie svobody.

Ani jedna z těchto frakcí nebyla dost silná na to, aby převážila, a vzhledem k hlubokému příkopu mezi jejich zájmy nebyl možný přímý kompromis. Byla tedy povolána ČSSD, aby její vláda sehrála roli prostředníka. A tuto roli také splnila – znárodnila dluhy polostátních bank a následně ony banky zprivatizovala do rukou renomovaných evropských bank a napomohla transformaci ekonomiky na standardnější západní kapitalistický model. Opoziční smlouva s ODS pak zajišťovala pro euroskeptiky minimalizaci bolesti a obětí z řad korupčníků.

Kapitola 2: Špidla a Gross

Reformy Zemanovy vlády euroskeptickou frakci kapitálu na jedné strany oslabily, na druhé straně výrazně zmenšily rozpory v zájmech s eurooptimisty. Zatímco zásadní rozpory českého kapitalismu 90. let byly v zásadě za Zemanovy vlády překonány, byla tu ještě otázka vstupu do Evropské unie.

A to nemohli eurooptimisté ponechat v rukou euroskeptiků. Rozhodli se proto spojit se opět s ČSSD. Výsledkem byla koaliční vláda ČSSD, Unie svobody a lidovců.

Takové využití ČSSD je umožněno její oddaností projektu Evropské unie. ČSSD do velké míry reflektuje zájmy odborového vedení. V EU vidí určitého garanta základních sociálních práv a práv zaměstnanců. Přitom ne zcela reflektuje postupnou erozi těchto práv v klíčových zemích EU.

Nicméně v žádném případě nemá jiný plán. Konkurenceschopnost ČR jako součást konkurenceschopnosti EU na světových trzích je pro ČSSD něco jako trojediný bůh pro katolíky.

Intermezzo alá Paroubek

Jakmile se v roce 2004 stalo členství České republiky v Evropské unii skutečností, nedrželo tuto koalici pohromadě již nic. Eurooptimistické křídlo kapitálu už ČSSD k ničemu nepotřebovalo. Splnila svůj účel a byla jim již jen na obtíž.

Také v té samé době se proti ČSSD začala daleko více ozývat média a podpora ČSSD se dále propadala. Stav ohrožení si v podstatě v rámci ČSSD uvědomil Paroubek.

Ten se pokusil o více nezávislou politiku ČSSD, přes odpor svých koaličních partnerů prosadil několik zákonů za podpory KSČM. Například přijetí registrovaného partnerství bylo vysloveně políčkem lidoveckým konzervativcům. A pokusil se získat lidovou podporu s tím, že pak donutí ODS k volební koalici.

Onu podporu se pokusil získat metodou, která se osvědčila v Clintonových a Blairových kampaních v USA a v Británii – formulování politiky na základě průzkumů veřejného mínění. Zjevně nečekal, že zatímco ČSSD se bude podbízet veřejnému mínění, pravice se rozhodla toto veřejné mínění přímo vytvářet. Následná ostrá mediální kampaň Paroubkovi zlomila vaz, a to hned dvakrát (2006 a 2010). Dovolil si moc, chtěl určovat, kdo bude v ČR vládnout.

Od Topolánka k pádu Nečase?

Topolánkova, Fischerova a následně Nečasova vláda se pak v zásadě zaměřily na jediné – redistribuci bohatství a moci od chudých a středních vrstev k těm nejbohatším. Toto téma není třeba rozvádět, řadu článků o tom napsal velký počet autorů nejen z našich řad.

Asertivní politika TOP09 je jedna věc, druhou věcí je fakt, že velkou část těchto reforem již vláda prosadila. Zároveň se tu objevuje zásadní krize eurozóny. Těžiště politiky se přesouvá opět na evropské otázky.

Zároveň euroskeptici sílí – jak ve vládních kruzích, tak v opozici. V takové situaci je pro eurooptimisty přijatelnější koalice s ČSSD. TOP09 na jedné straně potírá euroskeptické křídlo ve vládě, prosazuje svou výhrůzkami o opuštění vlády a provádí námluvy s ČSSD.

ODS má menší výrazně menší šance na celostátní úrovni dojít ke shodě s ČSSD, a toho využívá TOP09 k nátlaku na ODS. Vždy může vládu nechat padnout a vytvořit koalici s pravděpodobným vítězem předčasných voleb – s ČSSD.

Tato hra možná vypadá nebezpečně, ale TOP09 ví, že má na své straně drtivou většinu médií a velkou šanci eliminovat volební ztráty za své vládní reformní angažmá.

Bude koalice ČSSD a TOP09 nebo ne?

Vidíme, že se nyní díky krizi eurozóny a praktickému prosazení velké většiny asociálních reforem současnou vládou dos-

táváme do situace, kdy rozhodující otázkou velké politiky bude otázka evropská.

V takových situacích byla ČSSD povolávána do vlády, média k ní byla shovívavější a eurooptimistická pravice připravena jít s ČSSD do koalice.

V minulosti ČSSD na takovou politiku opakovaně přistoupila. Když vstoupila do koalice s KDU-ČSL a Unii svobody, proč by neměla vstoupit do koalice s TOP09? Jedná se v zásadě o jeden a ten samý směr v české politice.

Vše ale záleží na ČSSD. Bude-li nadále hrát roli poslušného poskoka velkého byznysu

jako dosud, je koalice TOP09-ČSSD téměř jistá. Pokud se naopak ČSSD rozhodne učinit zásadní obrat v chápání své role na české politické scéně a skutečně hájit zájmy dolních 10 milionů, pak je taková koalice vyloučena.

Jaká je pravděpodobnost každé z těchto možností, nechť si každý čtenář promyslí sám. Členové a příznivci NAL ale nenechávají nic náhodě a snaží se vytvořit skutečně levicovou stranu, pro kterou otázka koalice s jakoukoliv stranou velkého byznysu na jakékoli úrovni nebude nikdy na stole. ■

Iluzorní krása, reálný zisk a možná smrt

SOŇA ŠKODOVÁ

V prosinci se objevila celá řada zpráv o vadných prsních implantátech firmy PIP (Poly Implant Prothesis). Poté, co ve Francii na rakovinu zemřela žena, která měla dané implantáty voperované, byla prostřednictvím médií široká veřejnost seznámena s velice komplikovaným případem, jehož jádrem je úmyslné použití nepovoleného průmyslového silikonu ve snaze ušetřit a dosáhnout tak vyšších zisků.

Přitom k uzavření francouzské firmy a zákazu použití jejích implantátů došlo už v roce 2010. Kromě (prozatím nepotvrzeného) podezření, že produkt může způsobovat rakovinné onemocnění (onemocnělo 20 pacientek a jedna z nich zemřela), jsou implantáty obecně nekvalitní – prosakují a praskají. Jedná se o problém opravdu velkých rozměrů, odhaduje se, že tyto implantáty může mít až 400 tisíc žen v 65 zemích světa, včetně České republiky.

Toto opatření ovšem přišlo značně pozdě. Dá se předpokládat, že stížnosti na implantáty PIP se začaly objevovat už koncem 90. let. Zakladatel firmy Jean-Claude Mas přiznal, že kvůli zisku skutečně neschválený a nekvalitní silikon používal, a když se objevily komplikace, místo zastavení výroby vyplácel náhrady škod.

Kromě žen s prsními implantáty mohou být oběťmi podvodu i muži, u nichž byl silikon použit k protézám varlat, či implantátům prsních svalů nebo hýždí. Tato kauza také otevřela otázky o míře kontroly nad estetickou chirurgií obecně. Významná je problematizace přístupu ke gelům proti vráskám, které se vstříkují pod kůži. Ty totiž nejsou zařazeny mezi přísně schvalované léky. Je tedy zřejmé, že dopady případu mohou být značné, a to jak na postižené osoby, tak i v širším kontextu.

Přesto, že použití průmyslového silikonu a zdravotní komplikace poškozených lze pokládat za prokázané, si firma PIP najde i své obhájce. Např. plastický chirurg Patrik Paulis případ zlehčuje poukazem na to, že

PIP neautorizovaný silikon používala jen u určitého typu implantátů okrouhlého tvaru, který patřil mezi levné produkty. Naproti tomu jím hájené asymetrické implantáty jsou prý naprosto v pořádku. Je však v pořádku omlouvat podvod, i když k němu došlo jen v případě některých výrobků? Umenšuje snad provinění fakt, že se jednalo o levnější zboží? Pozoruhodná apologe-tika pak graduje poukazem na nižší výskyt rakoviny u žen s upravenými prsy, protože tyto chodí častěji na preventivní prohlídky.

Ovšem jak Společnost estetické chirurgie, tak Společnost plastické chirurgie se připojily k doporučení International Society of Easthetic Plastic Surgery (ISEPS) vyjmout či vyměnit implantáty PIP. O tom, kdo a jakým způsobem bude tyto operace hradit, bude ovšem teprve rozhodovat ministerstvo zdravotnictví. V ČR byly použity 3 tisíce implantátů, jak ze zdravotních, tak z estetických důvodů. Bude důležité sledovat, jestli nápravné chirurgické výkony budou proplaceny, a to i těm ženám, které k úpravě poprsí přikročily z důvodů estetických. Obávám se ovšem, že to příliš pravděpodobné není.

Je snadné se na tuto kauzu dívat jako na jeden z kriminálních činů, ke kterým prostě čas od času dochází a jejichž řešením je jednoduše důslednější kontrola. Jak ovšem píše Naomi Wolf v knize Mýtus krásy, k estetické chirurgii nebezpečí a zdravotní rizika tak nějak patří. Zákroky po sobě zanechávají zjizvenou tkáň, necitlivé části těla a někdy i oběti na životech. Tyto aspekty plastických operací (a samozřejmě i výdobytků jako

jsou např. přípravky na hubnutí, které mohou závažně poškodit organismus) jsou pak často bagatelizovány, protože nikdo přeci nemá zájem na odrazení platících zákazníků. Wolf poukazuje na to, že řezání do zdravého těla, kdy jediným důvodem je přiblížení se jakémusi ideálu krásy, je v podstatě porušením Hippokratovy přísahy. Ovšem jak byznys, tak sexistický tlak, který ženy vede k tomu, aby svojí hodnotu odvozovaly od určitých norem aplikovaných na vzhled, si žádají svoje. Navíc v tomto případě si jdou vzájemně perfektně na ruku.

Nelze ale zapomínat na to, že postiženými v daném případě jsou nejspíš i muži (i když v mnohem nižší míře). Však také mezi horké novinky patří např. liposukce pro muže, která i jim má pomoci s „problematickými partiemi“. Někdo by mohl říct, že je to důkaz stírání genderových rozdílů. Pravdou je ovšem spíše to, že když se hledají nové trhy, létají třísky.

Myslím, že není přehnané uvažovat o tom, jestli jsou „estetické“ zákroky vůbec přípustné. Nebo je snad např. to, že si naprosto zdravá, chudá žena vezme půjčku na zvětšení prsů, aby přestala trpět pocitem méněcennosti, otázkou její čistě svobodné volby ve svobodné společnosti? To, že se nakonec stane obětí podvodu, je ohrožená na zdraví a životě, a má strach, že jí nikdo nezaplatí vyjmutí implantátů, které si ona sama už opravdu finančně dovolit nemůže, je pak hořkou tečkou a zároveň varováním pro nás všechny. ■

Přímá demokracie?

PAVEL MLADÝ

Přímá demokracie se stala v posledním roce či dvou populárním heslem na české scéně protestní politiky. Je vnímána jako odpověď na to, co řada lidí vidí jako selhání politického systému v České republice v podobě korupce politických stran, jejich neplnění předvolebních slibů a následné zklamání.

Toto selhání je často chápáno jako selhání volených zastupitelů, kteří jsou vnímáni jako mezičlánek mezi politickou mocí a občanem. Přímá demokracie se tak stává představou, jak obejít tento zrádný mezičlánek a uplatňovat politickou moc přímo občany. Tato idea je vzývána téměř všude mimo hlavní proud parlamentních politických stran, zleva doprava, zprava doleva.

Přímá demokracie v dnešní společnosti

Co se ale myslí přímou demokracií konkrétně? Stručně řečeno všechno možné. Většinou je tato myšlenka spojována se třemi instituty – s referendem, iniciativou a odvolatelností, poněkud radikálním pojetím je pak tzv. elektronická přímá demokracie.

Referendum je u nás známé. Občané v referendu přímo odpovídají na určitou otázku ano či ne. Rozhodnutí referenda pak pro politickou reprezentaci může být závazné nebo může mít formu doporučení. Samozřejmě výsledek referenda závisí na mnoha věcech, které nejsou v moci občanů vůbec nebo jen částečně – například formulaci otázky, přístupu k objektivním informacím, znalosti dané věci, apod.

Referendum ale také bývá mnohdy využíváno autoritářskými vládci k upevnění jejich moci. Příkladem může být referendum v Bělorusku o změně ústavy tak, které zorganizoval prezident Lukašenko, aby mu umožnila vládnout více než dvě funkční období.

Iniciativa je institut, kdy občané vyvolají referendum o určité otázce prostřednictvím petice. Pokud navrhovatelé referenda seberou určitý počet podpisů, proběhne referendum. To dává možnost i občanům formulovat otázku referenda. Částečně to také může přispět k informování veřejnosti. Objektivitu médií, které mají v dnešní době značný vliv, to ovšem v žádném případě nezajistí.

Odvolatelnost je pak institut, kdy opět určitý počet občanů může vyvolat hlasování v podstatě na principu referenda o odvolání některého zastupitele.

Například občané amerického státu Kalifornie v roce 2003 podepsali petici za hlasování o odvolání. Jejich počet byl větší než stanovených 12 % počtu účastníků guvernérských voleb a tím vyvolali tzv. odvolací volby, v nichž o post guvernéra přišel demokrat Gray Davis a nahradil ho republikán Arnold Schwarzenegger.

Šlo teprve o druhý takový případ za 236 let samostatné historie Spojených států, což

naznačuje relativní (ne)účinnost takového postupu, nehledě na to, že byl zvolen kandidát strany, která je napojena na velký byznys ještě více než američtí demokraté. Úspěšnost využití institutu odvolatelnost do značné míry stála na velkých finančních a mediálních zdrojích velkého byznysu.

Za vzor přímé demokracie je často vyzdvihováno také Švýcarsko a jeho relativní prosperita oproti řadě jiných zemí v Evropě bývá mnohdy spojována s prvky přímé demokracie v jeho politickém systému. Méně známý je třeba fakt, že Švýcarsko bylo poslední evropskou zemí, která přiznala volební právo ženám, a to na federální úrovni až v roce 1971, v některých kantonech ještě později.

V roce 2009 proběhlo ve Švýcarsku referendum o zákazu stavby minaretů, ve kterém švýcarští občané spíše než své bytostné zájmy projevíli svoji xenofobii, když 57,5 % z nich hlasovalo pro tento zákaz. Ani existence 400 000 muslimské populace a objektivně zcela neškodný charakter těchto staveb nezabránil rozmachu rasistické kampaně.

Záludy přímé demokracie

Tyto zkušenosti ukazují, že instituty přímé demokracie mohou mít velmi rozličné praktické uplatnění. Jsou i případy, kdy je jich využito vysloveně proti zájmům většiny občanů.

Takové pojetí přímé demokracie totiž vychází z několika nepravdivých předpokladů. Především vychází z toho, že společnost jako celek má společné zájmy, že se lidé rozhodují racionálně, že mají o dané problematice dostatek znalostí a pochopení dané otázky, jsou informovaní a obě strany mají stejnou příležitost přesvědčit svými racionálními argumenty veřejnost.

Bohužel, nic z toho není automaticky pravda.

Především je dnešní společnost hluboce rozdělena na rozličné společenské vrstvy, či chcete-li třídy, které nejenže nemají stejné, nýbrž často přímo protichůdné zájmy.

Na 50 tisíc ostravských domácností prostě nemá stejné zájmy jako vlastník jejich bytů, pan Bakala. Zatímco Bakala má zájem jim zvyšovat nájem, oni tento zájem jistě nes-

dílí. Stejně tak zaměstnanec má zájem na zvýšení své mzdy či proplácení přesčasů, zatímco jeho zaměstnavatel má naopak zájem mzdy udržovat nízké a přesčasy neproplácet, poněvadž takto zvyšuje svůj zisk. Tedy v referendu o regulaci či deregulaci nájemného nebo v referendu o zákoníku práce budou hrát primární roli zájmy různých společenských vrstev. Takových příkladů by mohly být tisíce.

V každém referendu tak v dnešní společnosti nepůjde o otázku racionálního řešení, ale o otázku, který z protichůdných zájmů se dokáže prosadit na úkor těch druhých.

Obdobně je to s otázkou znalostí. Není třeba zavírat oči nad stavem českého školství. Málokdo dnes pochybuje o tom, že poskytuje ubohé vzdělání obecně, natož pak v politických otázkách, o které půjde v případných referendech především. Ale nejen to. Bez ohledu na kvalitu školství je třeba si uvědomit také tu skutečnost, že součástí vzdělávacího procesu v každé společnosti je i indukce myšlenkami dané společnosti. Jestliže tedy v dnešní společnosti drží v rukou moc úzká vrstva finančních a průmyslových magnátů, jsou to také myšlenky, které tento stav společnosti reprodukuje, které jsou lidem ve školách vštěpovány.

Každá myšlenka či návrh konformní s existujícím stavem společnosti a zejména pak se zájmy vládnoucích vrstev tak bude v každém referendu automaticky zvýhodněna.

Obyčejný člověk v dnešní době pracuje minimálně 40 hodin týdně, další hodiny tráví dojížděním do zaměstnání. To pak většinou chybí čas a energie se zabývat do hloubky řadou politických otázek, které mohou vyvstat v případném referendu.

S klesající znalostí a pochopením věci a zejména pak s atomizací společnosti roste míra iracionality při politickém rozhodování. A zde přichází na řadu vliv médií. Média téměř bez výjimky nejsou v rukou běžného člověka, ale právě těch nejbohatších. Stejně tak jejich inzerenty jsou velké firmy, které nebudou inzerovat v médiích, které nehájí jejich zájmy. Zacházení médií s politikou je v zásadě kombinace marketingu (což

je jinými slovy manipulace na základě iracionálních podnětů) a jednostrannosti ve prospěch dnešních mocných.

Naklikej si demokracii

S příchodem tzv. informačního věku se objevily také návrhy na tzv. elektronickou přímou demokracii. Jde v zásadě o využití informačních technologií, zejména pak internetu, k tomu, aby o řadě otázek rozhodovali občané přímo hlasováním od svých počítačů. Internet je také zmiňován jako bezdná studnice informací, kde se může každý občan seznámit s každým problémem a učinit kvalifikované rozhodnutí v každém referendu.

Tato idea v zásadě trpí všemi problémy, které byly zmíněny výše. V mnoha směrech je ještě prohlubuje.

Představa, že internet je velkou studnicí informací, je přinejmenším jednostranná. Internet je totiž ještě větší studnicí dezinformací. Je to vidět například na ohromném počtu různých iracionálních konspiračních teorií a zběsilych fám, které se po internetu šíří samospádem. A objektivní či vědecky podložené informace se v této zvěti zcela ztrácejí.

Tak či tak, internet nepřekonává hlavního nepřítele přímé demokracie, a to je atomizace společnosti. Právě naopak. V elektronické přímé demokracii mají rozhodovat izolovaní jednotlivci bez obohacujících společenských vazeb. Taková demokracie se prakticky redukuje na facebookové „LIKE“ a navíc redukuje pocit zodpovědnosti za rozhodování.

Sovětský model radikální demokracie?

Sovětský model nebývá obvykle spojován s demokracií. Není divu vzhledem ke zkušenostem s autoritářskou povahou pozdějšího sovětského státu i jeho satelitů. V tomto exkurzu do dějin jde ale o jeho radikálně demokratické počátky, ačkoliv pozdější diktatura ústředních výborů má také svou relevanci.

Onen sovětský model se poprvé objevil během revoluce v Rusku v roce 1905, kdy se převážně dělníci, ale také vojáci, začali organizovat v tzv. sovětech, čili radách. Během dvou ruských revolucí v roce 1917 pak tento systém znovu vznikl zdola a mohutně se rozšířil. Na jakých zásadách byl tedy postaven?

V principu šlo o to, že každý kolektiv volil svého zástupce do oné rady. Tento zástupce byl příslušným kolektivem kdykoliv odvolatelný. Pokud šlo o funkci placenou, byl zástupce placen průměrnou mzdou těch, které zastupoval. Každá taková rada pak volila svého zástupce do rady vyšší úrovně a mohla ho také kdykoliv odvolat.

Kromě toho byl zaveden princip rotace funkcí pro všechny úřednické pozice. Lenin to tehdy charakterizoval slovy, že když bude

každý chvíli byrokratem, nebude existovat žádná byrokracie.

Šlo skutečně o nejradikálnější model demokracie, jaký si dnes dovedeme představit. Reprodukoval se následně prakticky při každém významném pokusu o revoluční přeměnu společnosti zdola. Například Maďarská revoluce v roce 1956 byla takto organizována, stejně jako řada revolučních pokusů v Latinské Americe.

Přesto se sovětský model v Sovětském svazu zvrhl ve svůj pravý opak – v systém radikálně protidemokratický. Datování tohoto procesu je sporné i na radikální levici a spíše odráží politické přesvědčení než nějaký objektivní soud. Někteří tvrdí, že sověty přišly o svoji demokratičnost nejpozději v roce 1921, jiní že si zachovávaly určitou funkčnost až do pozdních 20. let. Každopádně jisté je, že nejpozději v roce 1929 v Sovětském svazu zahájil Stalin svoji cestu od diktatury ústředního výboru ke své osobní diktatuře.

Samozřejmě koluje řada konspiračních teorií, že bolševici jako vůdčí politická síla Říjnové revoluce neměli nikdy v úmyslu sovětský model skutečně uplatňovat a sověty pouze využili. Takové teorie ovšem silně kontrastují s tím, jak hluboce demokratická byla v té době bolševická strana, jak kultivovala kritické myšlení, o kterém by se dnešním politickým stranám mohlo jenom zdát. Takové konspirační teorie v zásadě vedou k závěru, že by stačilo mít sověty bez bolševiků a vše by bylo v pořádku.

Historie ale takto nefunguje. To, co nakonec sověty vykastovalo o jejich radikálně demokratický obsah, byla především sociální realita tehdejšího Ruska samotného.

Hluboká ekonomická zaostalost znamenala nedostatek, nutnost dlouhé pracovní doby a velkého nasazení, a to na obstarání pouhých nezákladnějších prostředků pro život. Vysoké zapojení do politického života

sovětů bylo prostě pro velkou část lidí možné pouze krátkodobě v rámci jistého revolučního nadšení.

Stejně tak obrovská negramotnost a nevzdělanost obyvatelstva a nízká kulturní úroveň znamenaly, že ona Leninem tak prosazovaná rotace funkcí narážela na nedostatek lidí s nezbytnou kvalifikací.

Stejně tak potřeba odborníků pro určité oblasti se stala základem pro nerovnost v odměňování, která stála v přímém protikladu s revolučními ideály.

A v neposlední řadě se změnila i bolševická strana, jejíž zejména vedoucí členové se během neskutečně kruté občanské války v letech 1918-1920 přivykli rozhodovat direktivně a řada těch, kteří byli nositeli oné radikálně demokratické tradice, padla v bojích.

Samozřejmě celá otázka přerodu sovětské demokracie v byrokratickou diktaturu by byla na samostatný článek, pokud ne knihu.

Je ale zřejmé, že model radikální demokracie zde narazil na fyzické limity tehdejší společnosti.

Proč nejsme liberály?

Řada výše zmiňovaných připomínek k principům přímé demokracie se může na první pohled jevit jako jakési elitářské pohrdání masami, jejich schopností kvalifikovaně rozhodovat.

Ostatně klasický anglický viktoriánský liberalismus má k demokracii přesně tu výhradu, že masy jsou nevzdělané, „špinavé“, nemohou řídit společnost. Podle oněch liberálů má vládnout vzdělaná elita, která jediná chápe správně myšlenku pokroku.

Obdobně americká moderní demokracie se chápe jako proces, kde elitní politická třída nominovaná velkým byznysem rozehrává politickou hru, v níž masy hrají roli publika. Tyto masy je třeba dokázat ovládat tak,

aby byl jejich hlas brán v úvahu, ale neměli žádnou faktickou politickou moc.

Argument tohoto článku je ale úplně opačný. Naopak vychází z toho, že masy mají schopnost rozhodovat a že ona politická elita není až takovou elitou, nemá patent na rozum.

Na druhou stranu, ale upozorňuje na sociální skutečnosti, které stojí v cestě přímé demokracii a možným zneužitím myšlenek přímé demokracie. Zatímco liberálové nevzdělanost mas považují za jakýsi přirozený pořádek světa, antikapitalisté si usilují o takovou vzdělanost a takové životní podmínky, které by umožňovala širokým masám uplatňovat politickou moc.

Zatímco americká politická elita je nadšena z atomizace společnosti ovládané banálním konzumerismem, antikapitalisté usilují o zásadní překonání této atomizace.

Jde tedy zejména o to, že úsilí o přímou demokracii nemůže být vytrženo z celkové-

ho společensko-ekonomického kontextu. Bez úsilí o řadu dalších cílů, která zvyšují moc dosud bezmocné většiny společnosti, může být přímá demokracie vyprázdněnou formou.

Řekněme ANO přímé demokracii

Za prvky přímé demokracie je třeba bojovat už nyní, ale tento boj nesmí být vytržen z kontextu bojů za ekonomickou rovnost, boje proti ideologické indoktrinaci lidí režimem, za odstranění ovládnutí médií velkým byznysem, apod.

Nástroje jako obecné referendum, iniciativa či odvolatelnost mohou být velmi užitečné. Aby tomu tak bylo, potřebují obyčejní lidé nástroj schopný formulovat politickou otázku a argumenty za ni a samozřejmě také mobilizovat voliče k hlasování. Jako izolovaní jednotlivci nejsme schopni překonat v zásadě centralizovanou mašinerii manipulace s veřejným míněním.

A pro někoho možná paradoxně nástrojem takového boje je politická strana. Nikoliv tedy politická strana ve smyslu dnešních spolků pro dělbu korupčních peněz a podkuřování mocným, ale politická sebeorganizace obyčejných lidí, zejména pak pracujících.

Protože nic méně než politická strana nepřekoná atomizaci a nedovede být místem, kde se historické a kolektivní zkušenosti přemění v jednotný program a akci za změnu společnosti. Iniciativy či monotematické kampaně mohou sehrát pozitivní roli. Ale pokud hovoříme o přímé demokracii, hovoříme tím o otázce politické moci ve společnosti. A nástrojem pro vytržení politické moci z rukou malé menšiny a její získání pro velkou většinu společnosti je právě antikapitalistická politická strana, která bude přímo konfrontovat současné politické strany velkého byznysu či kompromisu s velkým byznysem. ■

Pochod proti reformám ve školství: pět minut po dvanácté

MAXIM HRUBEŠ

„Dobeše do koše!“, „Bez peněz do školy nelez“ či „Vzdělání není zboží“ to jsou jen některá hesla ze studentského protestního pochodu Brnem, pořádaným 1. února 2012 iniciativou Za svobodné vysoké školy.

Navzdory mrazu se protestu proti prosazeným neoliberálním reformám ve školství zúčastnilo odhadem přes jeden tisíc převážně mladých lidí. Vzhledem k počasí a k faktu, že se prostší část studentů doma „balila na hory“, byl zájem akademické veřejnosti na české lokální poměry a s přihlédnutím k tristnímu stavu míry občanské angažovanosti i pro samotné organizátory spíše překvapením.

Konstatování z názvu příspěvku, totiž že podobné protesty dnes již přicházejí s křížkem po funuse, zde však nebude sloužit ke „kopání do ležícího“. Ponechme také stranou otázku, jaký podíl dnešních demonstrantů při posledních parlamentních volbách „přemlouval bábu“ a volil osoby přímo odpovědné za prosazení současných reform. Pokusme se konstruktivně nastítnit pozitivní perspektivy, jež studenti před sebou tento rok mají.

Vzdělání jako zboží versus akademické svobody

Předně si je třeba přes všechna líbivá hesla uvědomit, že vzdělání je druhem zboží. Náklady na jeho „výrobu“ se, podobně jako u jiných komodit, mohou jednoduše měřit např. počtem odstudovaných (tedy odpracovaných) hodin.

„Produktivita“ vzdělání (resp. vzdělávání) je také měřitelná, dnes třeba pomocí stávajícího klasifikačního systému, včetně penalizací za úmyslně proflinkaný čas během formálního studia.

Usilování o vyšší vzdělání přináší v konečném důsledku vyšší produktivitu práce, v neposlední řadě slouží dnes mnoha studentům i k získání vyššího společenského postavení.

Pro nás antikapitalisty, tedy ty, kteří vycházejí z přirozené rovnosti člověka a staví se proti dominanci zbožních vztahů ve společnosti, je však důležité odmítnout jakékoliv pokusy o diskriminaci přístupu ke vzdělání, tedy i na základě sociálního původu (odtud heslo „Školné nesmí projít – rovný přístup ke vzdělání“).

Vzdělání chápeme jako druh zboží s celospolečenským užitkem. Možnost svobodného vzdělávání se, ať už na univerzitách nebo kdekoliv jinde, považujeme za jeden z nejzásadnějších cílů lidské existence a smysl volnočasových aktivit mimo dobu společensky nutné práce vůbec. Míra svobody je tak dána i mírou vzdělání té které společnosti (a naopak).

V této souvislosti je třeba kritizovat především fakt, že značná část studentů vysokých škol, přes proklamace na protest-

ním pochodu, získání akademického titulu stále chápe jako specifický druh zboží, které jim zajistí lepší postavení v konkurenci na trhu práce (odtud se odvozují takové jevy jako opisování u testů, plagiátorství při tvůrčí práci či přímo uplácení vyučujících).

Jen zanedbatelná část jich chápe hodnotu vzdělání samu o sobě (tzv. antikapitalistické preference zvláště u studentů filozofických fakult). Toto by si měl uvědomit každý protestující student.

Ostatně navštěvovat výuku na vysokých školách bez řádného zápisu dnes může prakticky každý nezaměstnaný člověk. Tato akademická svoboda zůstává na většině kateder a fakult zachována.

Angažovanost aneb pasivita nic nezmění

Co však můžeme v současnosti pozorovat, je snaha podnikatelské sféry proměnit původně svobodnou půdu univerzit a bádání v nástroj tvorby zisku. Že je logika soukromé kumulace kapitálu v přímém rozporu se společenským charakterem vzdělání je zřejmé. Jelikož se již studentům univerzit nepodařilo (a řekněme si rov-

nou, že hlavně vlastní vinou) uhájit si ekonomickou nezávislost během formálního studia, měli by se v současné době zasazovat minimálně o obranu před tlaky různých kapitálových skupin do svobod akademického výzkumu.

Bude nutné znovu vybudovat akademické senáty jako výkonné orgány fakult, resp. zvolit do jejich vedení ty nejrozhodnější zástupce např. z protestních hnutí s jasným antikapitalistickým profilem. Jsou prý časy, kdy se akademická angažovanost považovala za potrhlu kratochvíli.

Okupační stávky se budou muset stát běžným jevem v boji za svobodné vysoké

školy a vzhledem ke skutečnosti, že peněz bude čím dál tím méně, bude nutné vybudovat transparentní systém toku všech financí na univerzitách.

Meziuniverzitní koordinace aktivit se bude muset stát samozřejmostí. V neposlední řadě „vnoučci“ k příštím volbám budou muset přistoupit více zodpovědně. V opačném případě se připravme na znovuzrození doby tzv. „domácích univerzit“ a formálního vzdělání jen pro vyvolené. ■

Druhá veřejná debata libereckého ProAlt – reformy vysokých škol

JAROSLAV TAUCHMAN

Aktivisté liberecké místní skupiny NAL se v současnosti účastní pravidelné činnosti iniciativy ProAlt Liberec. Ta v úterý 24. ledna uspořádala v pořadí již druhý diskusní mítink, tentokrát na téma „Reforma vysokých škol“ s podtitulem „Jaká jsou rizika vysokoškolské reformy? Je potřeba zavést školné? Je vzdělávání zboží? Jaká je budoucnost vysokého školství?“.

V podvečerních hodinách v úterý 24. ledna proběhla v prostorách Technické univerzity v Liberci (TUL) již druhá veřejná diskuse, kterou pořádala místní skupina iniciativy ProAlt. Téma odpovídalo zvolenému prostředí – vysoké školy a „reformy“, kterými se chystá akademické prostředí svázat současná vláda.

V den, kdy byl prezident Václav Klaus „pobouřen tím, co si to ten akademický svět dovoluje“, se k debatě na TUL, kde vystoupil její emeritní rektor, profesor David Lukáš a zástupkyně Akademie věd České republiky a iniciativy ProAlt, Alice Anna Červinková, sešlo na 45 občanů.

Úvodní slovo si vzala koordinátorka libereckého ProAlt, Štěpánka Klímková, odborná asistentka na TUL.

Přivítala přítomné a shrnula události posledních dnů, zejména situaci na Univerzitě Karlově v Praze, kde studenti spolu s pedagogy i jejím vedením, vyjádřili svůj rozhodný odpor proti snahám současné vlády na zásadní restrukturalizaci českého vysokého školství.

Liberecký ProAlt podporuje studenty, pedagogy i zaměstnance vysokých škol, kteří se staví proti komercializaci vzdělání a narůstajícímu vlivu kapitálu a politického establishmentu v akademickém prostředí.

Jako druhá vystoupila zástupkyně iniciativy ProAlt a pracovnice Sociologického ústavu Akademie věd, Alice Anna Červinková. Ta ještě jednou pohovořila

o situaci v Praze, ale i v ostatních místech republiky, kde se akademická obec bouří proti neoliberalnímu tlaku na univerzity ze strany současné pravicové vlády.

Zmínila i situaci v zahraničí, zejména ve Velké Británii, kde obdobné protesty studentů a univerzitních pracovníků dosahují obřích rozměrů.

Kritiky se dostalo i prezidentu Klausovi za jeho (opět) podivné chápání akademického světa a svobody i všem těm, kteří vidí v „manažerském“ a „volnotržním“ přístupu k otázce vysokých škol spásnosné řešení.

S obsáhlou a zajímavou přednáškou navázal emeritní rektor liberecké univerzity, profesor David Lukáš. Ten se ve svém příspěvku zamyslel nad historií i původním smyslem univerzity v evropské kulturní tradici a z vlastní zkušenosti přiblížil účastníkům diskuse model fungování univerzit amerických.

I v příspěvku profesora Lukáše zazněly obavy i nesouhlas s chystanou reformou současné vlády a potřeba zachování veřejného charakteru univerzitního vzdělání i prostředí.

Leitmotivem Lukášova příspěvku bylo sdělení, že reforma má být návratem k původní formě, nikoliv násilným přerodem k novému, v tomto případě „volnotržnímu“ a privatizačnímu, řešení.

Většinu více jak dvou a půl hodinového setkání ovšem tvořila diskuse mezi přítomnými. Účastnili se jí studenti TUL, její

pedagogové (mezi nimi například i filosof Václav Umlauf) a rovněž občané Liberce, kteří na debatu přišli.

Mezi příspěvky byly zmíněny neblahé zkušenosti s pronikáním soukromého sektoru do vzdělání ze zahraničí, stejně jako obavy, aby vysoké školství nedopadlo v Čechách podobným způsobem jako ostatní veřejné sektory, které nemálo očesala neviditelná ruka trhu a předem připravené privatizační tunely.

Panoval soulad nad tím, že slabší sociální situace nesmí být překážkou na cestě ke vzdělání, na čemž ve finále bude bita společnost sama. Debata byla i kolem Dobešova návrhu na posílení moci správních rad univerzit nebo nad tím, v jakém stavu je kvalita českého vzdělání a jak docílit jejího navyšování.

V pořadí druhá debata libereckého ProAltu dodala jejím organizátorům na odhodlání připravit podobná setkání i na příště. Stejným impulsem je ale i arogance (ruku v ruce jdoucí s nekompetentností) současné vlády, se kterou z po staletí vybojovaných práv většiny chce učinit jen privilegia pro úzkou skupinu populace. A to nejen ve vysokém školství. ■

NAL je zásadně proti smlouvě ACTA

- NAL považuje smlouvu ACTA za nehorázný zásah do občanských práv a hlavně do soukromí občanů.
- NAL považuje za odůvodněné obavy, že smlouva ACTA může představovat mocný nástroj špiclování a cenzury – konec svobody internetu.
- NAL považuje za opodstatněné obavy, že uplatňování smlouvy ACTA bude brzdou technologického rozvoje společnosti a že může negativně zasáhnout i takové oblasti jako výroba generických léčiv.
- NAL vyzývá poslance a senátory, aby hlasovali proti ratifikaci smlouvy ACTA.
- NAL podporuje všechny protesty proti ratifikaci smlouvy ACTA (nejen) v ČR.

Antikapitalistické odpoledne s NAL

NIKOLA ČECH

Nová antikapitalistická levice uspořádala 21. ledna další ze svých vzdělávacně-diskusních setkání určených pro angažovanou, kriticky smýšlející veřejnost. Antikapitalistické odpoledne bylo postaveno na spojení několika seminářů na aktuální témata s politicky podbarvenou zábavou. V době, kdy venku panuje nepříjemný N/nečas, proběhl v útulných prostorách v centru Prahy zajímavý program, který si našel své aktivní účastníky.

Sobotní Antikapitalistické odpoledne bylo rozděleno do čtyř tematických bloků, z nichž první tři se věnovaly problémům, které rezonují současnou českou společností.

Úvod o kořenech dnešního rasismu a boji proti němu v podání Pavla Mladého přinesl jednak zevrubný historický exkurs do vývoje rasismu, tak i zamyšlení nad sociální funkcí rasismu v moderní kapitalistické společnosti. Po poněkud nasměleém startu se nakonec rozjela velmi živá diskuze, která se ponejprv točila zejména kolem otázky psychologických dispozic ke xenofobii a rasismu ve vztahu k sociálnímu prostředí jedince i evoluci lidstva jako celku.

Následně jsme probrali roli českého, médií živěného anti-cikánismu v systému prosazování neoliberálních reforem a útoků na sociální práva pracujících, problém hnědnutí českého politického mainstreamu a srovnání rasismu namířeného proti Romům a jiným etnickým menšinám s projevy odporu a nenávisti vůči bezdomovcům a chudým. V neposlední řadě se řešily také metody a způsoby, jak dnes proti rasismu co nejučinněji bojovat.

Po tomto semináři následoval úvod Soni Škodové na téma perspektiv mladých lidí v dnešní době. Vedle věcí sociálních (školné, rostoucí nezaměstnanost mládeže po absolvování škol a učilišť) přišly na přetřes také otázky politického profilování mládeže a uzavření nemalé části mladých lidí do ideologické bubliny „světých neoliberálních zítřků“.

V diskusi jsme mimo jiné hledali odpověď na otázku, proč tolik mladých lidí v ČR

přinejmenším donedávna horovalo pro školné a „přemlouvali bábu“, s čím mladí Češi spojují „alternativní“ buřičství a proč je pro tolik mladých Čechů Paroubek zlosynem zatímco Schwarzenberg sympatákem. Také jsme se pozastavili nad faktem, jak se mladí lidé vyrovnávají s rozporným požadavkem elit na ně kladeným, být na jedné straně flexibilní, konkurenceschopný sólista bez závazků a na druhé straně aktivně pro-rodinný konzervativce pečující o své staré příbuzné (kterým se již nemá dostávat státní sociální péče). Debata byla velmi plodná a nebyť časového omezení, protáhla by se jistě až do večerních hodin.

Rovněž další úvod Pavla Mladého o přímé demokracii tnul do živého, jak se v současnosti stále ukazuje na debatách kolem přímé volby prezidenta, odvolatelnosti politiků (nejnověji reflektovaná v Holešovské výzvě) a opakuji se snahách protivládního hnutí a levice prosadit institut obecných referend.

Závěrem antikapitalistického odpoledne jsme si ovšem na chvíli odpočinuli od strastí současné politické a sociální situace v ČR a přenesli se na Kubu. Nejprve dostala slovo Milada Sigmundová, která velice poutavou formou a s použitím dobových informačních materiálů (např. studentský časopis Buchar ze 60. let) přiblížila postup a vítězství kubánské revoluce (1953-59) a následný vývoj kubánské společnosti až do smrti Ernesta Che Guevary na revoluční misi v Bolívii v roce 1967.

Poté bylo využito cestovatelského koníčku Nikoly Čecha, a proběhla jím komentovaná prezentace fotografií, které v loňském roce

na Kubě pořídil, spojená s ochutnávkou známého osvěžujícího koktejlu Cuba Libre. Zájemci si mohli rovněž pořídit fotografie amerických automobilových veteránů z 50. let, které jsou na Kubě stále hojně k vidění.

Čas se však již nachýlil, a tak se velká většina účastníků přesunula do nedalekého zarezervovaného podniku, kde dále pokračovala neformální diskuze, zábava a proběhlo rychlé zhodnocení akce. Shodli jsme se na tom, že sobotní Antikapitalistické odpoledne v Praze představovalo velmi zdařilou akci, s příjemnou účastí, která předčila naše očekávání.

Pro budoucnost, a to i blízko, proto určitě počítáme s opakováním takového formátu nicméně s tou výhradou, že se jej budeme snažit vést přece jen směrem k větší akci – k praktickému výstupu, na němž budou moci účastníci akce participovat i po skončení samotného setkání. Zároveň se budeme snažit zapracovat na lepším mediálním pokrytí celé akce včetně nahrávání úvodních vystoupení jednotlivých řečníků. ■

antikapitalistická
**PRÁVNÍ
PORADNA**

[http://poradna.
antikapitalista.cz/](http://poradna.antikapitalista.cz/)

ZA ČÍM STOJÍME

■ *Kořeny hospodářské krize leží v samotných hlavních zákonech fungování kapitalismu. Z toho vyplývá, že příčiny krize nemohou být trvale odstraněny v jeho rámci.*

■ *Pracující mají své vlastní zájmy jako třída, které jsou nejen odlišné od zájmů podnikatelů, ale obecně jsou k nim přímo protikladné.*

■ *Pracující nesmí platit za krizi, kterou nezpůsobili. Požadujeme vyvlastnění strategického průmyslu (např. výroby a distribuce elektřiny, těžby uhlí, vodárenství, výroby zbraní) a finančního sektoru. Žádáme rozdělení práce mezi nezaměstnané snížením pracovní doby zaměstnanců, kteří dnes musí odvádět mnoho hodin přesčasů, a pro odstranění nezaměstnanosti rovněž navrhujeme vznik státního programu veřejných prací. Požadujeme inspekci účetnictví v podnicích, které bankrotují, nebo masově propouštějí své zaměstnance.*

■ *Vyzýváme odbory k jednotné a silné*

aktivitě proti chování šéfů a politiků v době krize (propouštění, sociální a mzdové škrty) a na podporu našich požadavků. Chceme usilovat o demokratizaci odborů a jejich aparátů.

■ *Žádná platforma pro fašisty. Vytvořme na pracovištích, školách i v místních komunitách masové antifašistické hnutí. Podporujeme obrodu všech skupin a komunit ohrožovaných neonacistickým násilím.*

■ *Jsmo proti všem formám útlaku a diskriminace.*

■ *Bojujeme za nárůst minimální mzdy a za všeobecný růst mezd ve veřejném sektoru (mimo politiků, soudců apod.) Podporujeme daňovou progresi u daní z příjmů fyzických i právnických osob a žádáme veřejný audit všech velkých státních zakázek soukromým společnostem. Jsme za vznik veřejného programu masové výstavby cenově dostupných bytů. Odmítáme neoliberální „reformy“ důchodů, poplatky ve zdravotnictví a školné na univerzitách. Stejně tak jsme proti*

privatizaci zdravotnictví.

■ *Odmítáme agresivní (imperialistické) války a militarismus. Požadujeme odchod Česka z NATO.*

■ *Braňme naše občanská práva a svobody a odmítněme jakékoliv restrikce těchto svobod navrhané ve jménu „boje proti extremismům, boje proti terorismu apod.“ Požadujeme volební právo pro všechny obyvatele ČR starší 15 let (včetně pracovníků z ciziny, zahraničních studentů a dalších).*

■ *Chceme postupně vytvořit novou stranu pracujících, která při hájení našich zájmů nebude dělat žádné bezzásadové kompromisy.*

■ *Jako „řešení“ problémů kapitalismu nepřijímáme žádný druh státního policejního byrokratického režimu (jaký tu třeba byl do roku 1989). Naším řešením je demokratický socialismus založený na možnosti pracujících efektivně rozhodovat o všech záležitostech společnosti.*

Rozhovor s Martinem Glückem z iniciativy Drážďany se staví proti náckům

V poslední době lze slyšet mnoho informací o pochodu nacistů v Drážďanech. Mnozí lidé jsou z nejasných zpráv o chystané mobilizaci zmatení, můžeš nám říci, co to všechno znamená?

Úspěšná blokáda z posledních dvou let vykazuje jasné výsledky. V roce 2010 přijelo do Drážďan pochodovat 7000 neonacistů, v loňském roce to už byla pouze polovina a aktivisty z iniciativy Dresden Nazifrei byl pochod zablokován. Letos lze u neonacistů pozorovat jednoznačnou frustraci a mobilizační slabost na akci 18. února.

Místní členové z JLO (Junge Landsmannschaft Ostdeutschland – Východoněmecký zemský spolek mladých), NPD (Nationalpartei Deutschland – Německá národní strana) a z organizace Freien Kameradschaften (Svobodní přátelé) neprovádí na sobotu žádnou významnou mobilizaci. Strach z další porážky je zřejmě příliš velký a vnitřní konflikty během diletantské organizace pochodu místní skupinou JLO vedou jen k dalšímu oslabování.

To není špatné. Takže se neočekává, že by neonacisté pochod 18. 2. skutečně podnikli?

No, v celém Německu je datum 18. 2. v kalendáři neonacistů zapsané jako den pro demonstraci. Řada aktivních nácků bude do Drážďan rozhodně chtít, jen se prozatím nenašel žádný solidní organizátor. Není tudíž vyloučeno, že se v příštích několika týdnech nějaké organizační snahy objeví. Pro nás je proto jasné, že budeme nadále na drážďanskou blokádu mobilizovat, abychom případnému pokusu nácků o pochod zabránili.

Chceme tedy přijíždět našimi autobusy do města včas a mít připravené organizační struktury k ucpání tras. Jsme ve stavu, kdy jsme jeden z největších nacistických pochodů v Evropě razantně oslabili. Nyní, v únoru 2012 je možné, že z něj uděláme na dobro historii.

A co se bude dít, když nacisté do Drážďan opravdu neprijedou?

Pro takový případ jsme svolali na 12:00 velkou antifašistickou demonstraci. Bude se konat u hlavního nádraží v Drážďanech, kde jsme nacisty v loňském roce zastavili. Na této demonstraci budeme vystupovat také proti zvrácenému pojetí saské demokracie, kdy jsou ze strany policie a saských úřadů antifašisté a lidé blokující nacistické pochody masivně kriminalizováni.

Už dlouho všichni víme, že téma „Drážďany“ se stalo předmětem významného společensko-politického konfliktu. Z našeho pohledu je třeba se nebezpečí nacismu a nacistickým pochodům rázně postavit a nestačí proti nim vystupovat pouze slovně.

Z pohledu některých jiných „myslitelů“ je zde třeba budovat neomezený autoritářský stát, který bude svou autoritu opírat o násilí a bude ovládat své občany a občanky pomocí absurdních institucí. Existuje mnoho důvodů, proč 18. 2. přijet do Drážďan, a my vyzýváme naše německé i mezinárodní přátele, aby tak učinili.

Po dvou letech a tisíců naježděných kilometrů lze u některých lidí z vaší organizace pozorovat únavu, nebo ne?

Jasně, pozorují jí především u sebe, ale není to tak hrozné, jako kdybychom se v posledních okamžicích naší snahy zničit drážďanský nacistický pochod nechali od nácků zaskočit. Ukončit historii nacistického pochodu v Drážďanech, vyjádřit solidaritu všem

šikanovaným ze strany německých úřadů – ať už jde o domovní prohlídky, přestupková či trestní řízení, vykázat saské úřady do patřičných mezí a snad také oslavit konec jednoho z největších nacistických pochodů v Evropě – to jsou pořád velmi dobré důvody znovu do autobusů nastoupit.

Jak bude situace vypadat v pondělí 13. února? Co se plánuje na nacistické straně a co podniká vaše iniciativa?

Pro nacisty je pondělí více v centru jejich pozornosti. NPD a JLO mobilizují spolu s organizací „Svobodní přátelé“ k pochodu s pochodněmi. V loňském roce, v neděli 13. 2., bylo v ulicích více než 1500 nacistů. Tento rok by jich mohl být podobný počet, i když den výročí spadá na pondělí, což by mohlo počty nácků zmenšit.

Iniciativa Dresden Nazifrei se k protiakci v tento den rozhodne krátce před datem 13. 2., bude o tom více informací na našich stránkách. Svoláváme především místní a regionální skupiny, aby i tento den nacistům pokazili.

Dalším důvodem, proč jet do Drážďan, je vzpomínkový pochod po stopách pachatelů nacistických zločinů. V loňském roce byl tento pochod na základě chatrných důvodů zakázán. Nyní byl na základě politického tlaku bez problémů povolen. Setkáme se ve 13 hodin na Comeniusplatz a půjdeme přesně stejnou trasu, která byla minulý rok zakázána.

Půjdeme kolem rezidence bývalého vůdce místní organizace Národně socialistické strany Mutschmanna, přes jednotlivá místa nacistických zločinů. Tím nastavíme opačný pohled ke vzpomínkám na bombardování Drážďan, když jej zaměříme na upřímné vzpomínání na to, co bylo opravdovou příčinou.

VYSOKÉ ŠKOLY A AROGANCE MOCNÝCH

SOŇA ŠKODOVÁ A NIKOLA ČECH

Reformu vysokého školství, kterou připravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odmítá 20 z 26 veřejných vysokých škol. Tyto školy se plánují obrátit na vládu, protože ministerstvo v předloze zákona ignorovalo jejich připomínky. Předsedové akademických senátů také vyzvali k protestním akcím.

Podle ministra školství Josefa Dobeše je prý Zákon o vysokých školách z roku 1998 překonán, a je tudíž potřeba vytvořit zákon zcela nový. Návrh věcného záměru zákona o vysokých školách, který vysoké školy připomínkovaly, obsahuje velké množství kontroverzních bodů.

Rada vysokých škol (RVŠ) ve svých připomínkách např. varuje před oslabováním pozice samosprávných orgánů, navrhuje, aby rektor byl jmenován prezidentem na návrh akademického senátu (oproti výběrovému řízení, které navrhuje ministerstvo), zmiňuje nebezpečí nižšího zastoupení studentů v akademickém senátu, které by ohrozilo prvek samosprávnosti a upozorňuje na nedopracování Zákona o finanční pomoci studentům, bez kterého nelze projednávat otázku školného.

K těmto připomínkám se připojila i Studentská komora RVŠ a ve svém usnesení uvádí, že školné ohrožuje samotou podstatu vysokého vzdělávání, protože místo partnerského vztahu mezi studujícími a vyučujícími nastoluje vztah klientů a poskytovatelů placených služeb. Dalším problémem je podle Studentské komory také to, že ministerstvo nepředložilo analýzu dopadů opatření na studenty, jejich rodiny, vysoké školy či veřejné rozpočty.

Dle zástupců akademické obce ministerstvo zcela pominulo 11 zásadních připomínek. Mezi neproblematičtější části návrhu patří především zavedení školného, omezení počtu studentů v akademických senátech či vázání platnosti titulů „profesor“ a „docent“ na konkrétní školu, což ruší jejich celostátní platnost.

Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl v rozhovoru pro server Ukáčko.cz uvádí, že vysoké školy v jednání s ministerstvem dospěly k určitým konsenzům, ovšem často pouze za cenu nekonkrétnosti, přičemž začátkem podzimu tyto konzultace skončily. Některé vyjednané body pak v návrhu zákona vůbec nejsou, nebo jsou tam dokonce teze naprosto opačné.

MŠMT se proti námitkám předsedů akademických senátů ohrazuje a ve vyjádření zveřejněném na stránkách ministerstva uvádí, že Věcný záměr zákona o vysokých školách byl s vysokými školami intenzivně konzultován, připomínky Rady vysokých škol i České konference rektorů byly prý zváženy a často také akceptovány. Ovšem dle ministerstva nebylo možné akceptovat vše, přičemž neakceptovatelné požadavky nemohou být předmětem rozporu (nebude o nich rozhodovat vláda).

Vyjádření ministerstva dále obsahuje tvrzení, že protestující vysoké školy vyjadřují své partikulární zájmy, které chtějí prosazovat prostřednictvím nátlakových akcí (petice, stávek, demonstrací), zatímco zákony mají být přijímány parlamentem, který je schvaluje v souladu s vůlí občanů ve volbách.

Z tohoto vyjádření je tedy patrné, že ministerstvo školství žádné skutečné diskuse nepřipouští. O všech zásadních změnách bylo předem rozhodnuto a konzultace sloužily pouze jako prázdné gesto.

Snaha uhájit nezávislost vysokých škol, zamezovat propojování vzdělání a byznysu či kritizovat školné, které bude mít za následek znepřístupnění vysokoškolského vzdělání nebo mnohaleté zadlužení absolventů, je označena za „partikulární zájem“.

Naproti tomu demontáž bezplatného veřejného školství je pak patrně veřejný zájem, který pramení z „vůle občanů ve volbách“. Všeobecná nespokojenost obyvatelstva s reformami (nejen tou vysokoškolskou) pak ministerstvo zjevně nikterak nezajímá.

Na tuto aroganci nebylo možné odpovědět jinak, než oněmi „nátlakovými akcemi“. 19. ledna se na shromáždění více než tisíce členů akademické obce Univerzity Karlovy v budově Právnické fakulty schválila rezoluce odmítající Dobešem připravené zákony a opět vyzývající studenty, výzkumníky i pedagogy vysokých škol k legitimním formám protestů.

Rezoluce hlásá potřebu „Bránit všemi silami akademické svobody“, což „je morální povinností každého člena akademické obce“. Po shromáždění proběhl pochod více než čtyř set účastníků k sídlu vlády. Při pochodu se v souvislosti s Dobešovou reakcí, kdy si pozval rektora UK takřikajíc na kobereček, mimo jiné sborově skandovalo: „rektora nedáme!“

Tato akce byla doufejme první vlaštovkou masivního odporu studentů i zaměstnanců akademické sféry proti neoliberalnímu útoku na veřejné školství podle scénáře tzv. Boloňského procesu.

Avšak nejen studenti, ale také pracující a celá neprivilegovaná část veřejnosti musí vyjít do ulic a smést dnešní vládní garnituru dříve, než se z vysokých škol stanou pobočky firem a mladým lidem přibudou k hypotékám půjčky na vzdělání, které za současné situace často stejně k lepším pracovním vyhlídkám nepřispějí.

STUDENTI A STUDENTKY!

Protestujte proti reformě vysokého školství!

Řekněte NE! školnému!

Řekněte NE! komercializaci školství!

Řekněte NE! omezování akademických svobod!

